

Arbeids- og
inkluderingsdepartementet

Høringsnotat

Forslag til endringer i trygderettsloven (hvem som skal motta ankeerklæringen, avgjørelse innen seks måneder mv.)

25. november 2024

Høringsfrist: 11. februar 2025

Innhold

<i>Del I: Innledning</i>	5
1 Bakgrunn.....	5
<i>Del II: Oppfølging av NOU 2023: 11 Raskt og riktig</i>	7
2 Forslag om at ankeerklæringer skal fremsettes direkte for Trygderetten	7
2.1 Gjeldende rett	7
2.2 Bakgrunn	8
2.3 Høringsinstansenes syn	9
2.4 Departementets vurderinger.....	10
3 Veiledningsplikt	11
3.1 Gjeldende rett.....	11
3.2 Bakgrunn	12
3.3 Høringsinstansenes syn	12
3.4 Departementets vurdering	12
4 Forslag til regulering av tilsvarefristens lengde	13
4.1 Bakgrunn	13
4.2 Høringsinstansenes syn	14
4.3 Departementets vurdering	15
5 Seksmånedersfrist i Trygderetten	17
5.1 Gjeldende rett.....	17
5.2 Bakgrunn	17
5.3 Høringsinstansenes syn	18
5.4 Departementets vurdering	19
6 Forslag fra utvalget departementet ikke går videre med i denne omgang....	20
6.1 Fordeling av saker.....	20
6.2 Muntlig behandling	21
6.3 Opphevelser.....	22

<i>DEL III: Øvrige forslag til endringer i trygderettsloven og forslag til endringer i forskrift..</i>	23
7 Sidegjøremål.....	23
7.1 Bakgrunn.....	23
7.2 Departementets vurdering	24
8 Separat anke over sakskostnader.....	25
8.1 Bakgrunn og gjeldende rett.....	25
8.2 Departementets vurdering	25
9 Sakskostnader ved heving eller avvisning.....	25
9.1 Bakgrunn og gjeldende rett.....	25
9.2 Departementets vurdering	26
10 Skjønnsmessig fastsettelse av sakskostnader der det ikke er inngitt kostnadsoppgave.....	26
10.1 Bakgrunn og gjeldende rett	26
10.2 Departementets vurdering	27
11 Melding om beslutninger og kjennelser	27
11.1 Bakgrunn og gjeldende rett	27
11.2 Departementets vurdering	27
12 Fritak fra taushetsplikt.....	28
12.1 Bakgrunn og gjeldende rett	28
12.2 Departementets vurdering	29
13 Revisjon av forskrifter om anke til Trygderetten.....	30
13.1 Bakgrunn og gjeldende rett	30
13.2 Departementets vurdering	31
13.2.1 Forskriftene 15. mars 1974 nr. 5, 6. juni 1975 nr. 9551 og 4. mars 1977 nr. 1	31
13.2.2 Forskrift 30. juni 2006 nr. 744	31
<i>DEL IV: Økonomiske og administrative konsekvenser</i>	33

14	Økonomiske og administrative konsekvenser av del II	33
15	Økonomiske og administrative konsekvenser for del III	34
	<i>DEL V: Forslag til lovendringer</i>	35
	Forslag til endringer i trygderettsloven.....	35
	Forslag til endringer i folketrygdloven	38
	<i>DEL VI: Forslag til forskriftsendringer</i>	40

Del I: Innledning

1 Bakgrunn

I dette høringsnotatet foreslår Arbeids- og inkluderingsdepartementet endringer i lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til trygderetten (trygderettsloven) og tilhørende forskrifter. Høringsnotatet følger opp enkelte av forslagene i NOU 2023: 11 *Raskt og riktig*, der det blant annet ble foreslått flere endringer i trygderettsloven. Det fremmes også forslag som ikke har bakgrunn i NOU 2023: 11.

I NOU 2023: 11 *Raskt og riktig* ble det foreslått endringer i trygderettsloven for å gjøre saksbehandlingstiden i Trygderetten kortere og for å ivareta kvalitet og uavhengighet. Det ble også foreslått at Trygderetten skulle få status som domstol. Øvrige endringer ble foreslått med dette som utgangspunkt, men kan gjennomføres også uten at Trygderetten blir en formell domstol. Utvalget foreslo at sakene som hovedregel skulle behandles av ett rettsmedlem og at forenklete begrunnelser kunne benyttes ved alle slutningsformer. Videre foreslo utvalget at anker skulle fremmes direkte for Trygderetten, og ikke lenger forberedes av ankemotparten. Utvalget foreslo også at sakene behandles innen seks måneder og styres aktivt av rettens administrator. Dessuten foreslo utvalget endringer for å sikre at sakene i Trygderetten fordeles på samme måte som i domstolene, mer muntlig behandling og færre opphevelser.

NOU 2023: 11 ble sendt på høring 4. mai 2023 med frist til 4. september 2023. I høringsbrevet ble det opplyst om at departementet ville vurdere å gå raskere videre med enkelte av forslagene til endringer i trygderettsloven. Departementet ba derfor høringsinstansene om en særskilt vurdering av disse forslagene.

I Prop. 53 L (2023–2024) *Endringer i trygderettsloven (rettens sammensetning, aktiv saksstyring og krav til kjennelser)* har departementet fulgt opp en del av utredningen og foreslått endringer i trygderettsloven. Det ble foreslått at saker som hovedregel kan behandles av ett juridisk kyndig rettsmedlem. Videre ble det foreslått at retten kan benytte forenklete begrunnelser ved alle slutningsformer. Departementet foreslo også en ny bestemmelse om aktiv saksstyring som slår fast at rettens administrator kan sette frister under saksbehandlingen. Dette ble vurdert å være endringer som kan iverksettes raskt. Lovendringene ble vedtatt av Stortinget 30. april 2024 og trådte i kraft 1. juli 2024.

I dette høringsnotatet følger departementet opp utvalgets øvrige forslag til endringer i trygderettsloven, med unntak av forslaget om at Trygderetten får status som særdomstol. Dette forslaget er fortsatt til vurdering i departementet. Enkelte av forslagene i NOU 2023: 11 har departementet valgt å ikke gå videre med i denne omgang, se nærmere omtale i kapittel 6.

Departementet foreslår regler om at ankeerklæringer skal fremsettes direkte for Trygderetten, om veiledningsplikt for Trygderetten, om tilsvarsfrist for ankemotpartene og om at Trygderetten må avsi kjennelse innen seks måneder etter at anke ble mottatt.

Forslagene har krevd tilpasninger for å kunne innføres uten at Trygderetten samtidig får status som særdomstol. Forslagene departementet fremmer skiller seg også på andre måter fra utvalgets forslag. Endringsforslagene sendes derfor på ny høring.

Noen av forslagene forutsetter endringer i organiseringen av klage- og ankesystemet og en mindre saksbeholdning til Trygderetten og i institusjonene som treffer vedtak som kan ankes til trygderetten. Dette vil ha betydning for når de foreslåtte lovendringene eventuelt kan tre i kraft.

I tillegg til de ovennevnte endringene foreslår departementet endringer i trygderettsloven som ikke har sin bakgrunn i NOU 2023: 11. Departementet foreslår endringer i reglene om:

- registrering av sidegjøremål for rettsmedlemmer
- fremsetting av selvstendig anke over sakskostnader
- rettens adgang til å tilkjenne sakskostnader ved avvisningskjennelser og ved beslutninger om heving
- skjønsmessig fastsettelse av sakskostnader der det ikke er inngitt arbeidsoppgave fra advokat
- måten rettens melding om kjennelse og beslutninger som hever en sak skal sendes på
- fritak fra taushetsplikt

Videre foreslår departementet endringer i følgende forskrifter om anke til Trygderetten:

- Forskrifter 15. mars 1974 nr. 5 om adgang til anke til Trygderetten for medlemmer av kommunale pensjonsordninger i Kommunal Landspensjonskasse.
- Forskrifter 6. juni 1975 nr. 9551 om ankeadgang til Trygderetten for medlemmer av Kommunal Landspensjonskasse.
- Forskrifter 4. mars 1977 nr. 1 om anke til Trygderetten for medlemmer av kommunale og fylkeskommunale pensjonsordninger.
- Forskrift 30. juni 2006 nr. 744 om at Arbeids- og velferdsdirektoratet skal være ankemotpart i Trygderetten i visse saker.

Ordlyden i de tre første forskriftene er utdaterte og foreslås samlet i én ny forskrift.

Sistnevnte forskrift foreslås opphevet, da den anses overflødig etter endringene i trygderettsloven, som trådte i kraft 1. april 2016, se lov 18. desember 2015 nr. 105 og Prop. 139 L (2014–2015).

Del II: Oppfølging av NOU 2023: 11 Raskt og riktig

2 Forslag om at ankeerklæringer skal fremsettes direkte for Trygderetten

2.1 Gjeldende rett

Ankeerklæringen og hvem som skal motta den, er regulert i trygderettsloven § 11. Etter første ledd skal anker fremsettes for den institusjonen som har fattet vedtaket som påankes. Denne institusjonen kalles ankemotparten. Arbeids- og velferdsetaten (ved NAV Klageinstans) er den ankemotparten som har klart flest saker i Trygderetten. Andre ankemotparter er blant annet pensjonsinretninger som Statens pensjonskasse og Kommunal Landspensjonskasse. Anker kan settes fram skriftlig eller muntlig, se andre ledd, men det følger videre at den som mottar en muntlig anke skal sørge for å få satt den opp skriftlig. Etter tredje ledd skal ankeerklæringer være underskrevet og nevne:

- a. at den er en anke til Trygderetten,
- b. navn, fødselsdag og fødselsår samt adresse til den ankende part,
- c. det vedtak som påankes,
- d. den endring i vedtaket som kreves, og så vidt mulig de nærmere omstendigheter som anføres til støtte for anken,
- e. erklæringer og andre bevis som påberopes,
- f. bilag som følger anken

Utgangspunktet er at dersom kravene til ankeerklæringen ikke er oppfylt, skal anken avvises uten realitetsbehandling. Den ankende part skal imidlertid først gis anledning til å rette mangelen, se § 11 fjerde ledd.

Reglene for hva ankemotparten skal gjøre etter å ha mottatt en anke er gitt i trygderettsloven § 13. Etter første ledd skal ankemotparten vurdere det påankede vedtaket på nytt. Saken undergis en helt ny prøving. Dersom ankemotparten omgjør vedtaket, faller anken bort. Hvis anken ikke faller bort, skal ankemotparten forberede et oversendelsesbrev til Trygderetten. Oversendelsesbrevet skal beskrive det faktiske grunnlaget ankemotparten bygger på, partenes påstandsgrunnlag og partenes påstander.

Etter § 13 andre ledd skal oversendelsesbrevet sendes til den som har anket, slik at parten kan komme med merknader til brevet. Eventuelle merknader må gis til ankemotparten innen tre uker. Etter at fristen er utløpt, utarbeider ankemotparten et ekspedisjonsbrev som sendes til Trygderetten sammen med oversendelsesbrevet og sakens dokumenter, se tredje ledd. I ekspedisjonsbrevet kan ankemotparten imøtegå eventuelle merknader fra den ankende parten. Etter fjerde ledd skal den som har anket få ekspedisjonsbrevet i kopi med en frist på nye tre uker til å komme med merknader. Eventuelle merknader sendes da direkte til Trygderetten. Anken behandles deretter i Trygderetten.

Trygderetten er ikke bundet av partenes påstandsgrunnlag, se § 20 tredje ledd første punktum. I tilfeller hvor retten går utenfor påstandsgrunnlaget, skal partene få mulighet til å uttale seg, se § 20 sjette ledd. Etter syvende ledd første punktum skal partene gis mulighet til å uttale seg om faktiske forhold av betydning for rettens avgjørelsesgrunnlag. Etter syvende ledd andre punktum kan retten også i andre tilfeller gi partene mulighet til å uttale seg.

2.2 Bakgrunn

I NOU 2023: 11 ble det foreslått å videreføre dagens overordnede struktur i klage- og ankesystemet på Arbeids- og velferdsetatens og Trygderettens område, slik at saker fra blant annet NAV Klageinstans fortsatt kan ankes inn for Trygderetten. Utvalget foreslo at Trygderetten får en formalisert status som domstol underlagt Domstolsadministrasjonen og Justis- og beredskapsdepartementet. For å korte ned saksbehandlingstiden og gjøre saksbehandlingen mer lik de alminnelige domstolenes behandling, foreslo utvalget at stevninger skal framsettes for Trygderetten, se utredningen punkt 15.3.

Oversendelsesbrevet fra ankemotparten foreslås erstattet av at stevningene sendes til ankemotparten med pålegg om tilsvarende svar. Forslaget må ses i sammenheng med at Trygderetten skal ha ansvaret for saksforberedelsen, og reglene for aktiv saksstyring.

Utvalget viste til at en regel om at stevninger skal settes frem direkte til Trygderetten, vil harmonisere godt med det som ellers er vanlig i sivilprosessen. Videre skriver utvalget at en slik endring vil tydeliggjøre at det er Trygderetten som styrer prosessen, noe som kan øke brukernes tillit til systemet.

Forslagets formål er også å korte ned liggetiden i systemet. I 2023 brukte NAV Klageinstans i gjennomsnitt 170 dager fra de mottok en anke til anken ble oversendt til Trygderetten. Utvalgets forslag innebærer at ankemotpartene ikke lenger skal utarbeide et oversendelsesbrev. I stedet skal ankemotpartene pålegges å inngi tilsvarende innen en gitt frist. En slik endring vil etter utvalgets syn ha vesentlig betydning for å korte ned saksbehandlingstiden i ankeprosessen.

Utvalget foreslo at brukerens rett til kontradiksjon skal ivaretas ved at tilsvaret fra ankemotparten sendes til brukeren, som må komme med eventuelle merknader innen tre uker. Dette vil også forkorte saksbehandlingstiden ettersom brukeren i dag først har tre uker til å komme med merknader til oversendelsesbrevet og deretter har nye tre uker til å komme med merknader til ekspedisjonsbrevet.

Forslaget om at ankene framsettes direkte for Trygderetten innebærer at ankemotparten ikke skal foreta en ny prøving av saken før saken eventuelt bringes inn for Trygderetten. Utvalget foreslo at ankemotparten likevel skal ha plikt til å vurdere om den skal opprettholde eller omgjøre vedtaket sitt. Det ble foreslått at dette skal skje i forbindelse med utarbeidelsen av tilsvaret.

Utvalget foreslår at fristen på seks uker som i dag gjelder for anker, beholdes som en søksmålsfrist.

Utvalget legger til grunn at dagens seksukersfrist er godt innarbeidet og at den på en god måte tar hensyn til brukernes behov for undersøkelser, samt for ankemotpartenes og Trygderettens behov for rask avklaring.

Utvalget foreslo at ankemotparten fortsatt skal ha en del av ansvaret for sakens opplysning. Tilsvarets innhold ble foreslått å ha tilnærmet samme innhold som dagens oversendelsesbrev. Dette innebærer at tilsvaret skal inneholde en saksfremstilling og redegjørelse av ankemotpartens anførsler.

2.3 Høringsinstansenes syn

Under høringen av NOU 2023: 11 var et flertall av høringsinstansene som hadde merknader til forslaget positive til at ankeerklæringer framsettes direkte for Trygderetten. Dette omfatter *Advokatforeningen, Arbeids- og velferdsdirektoratet, JURK, Kreftforeningen, Landsforeningen i Norge (LO), LHL, Norsk Forbund for Utviklingshemmede, Trygderetten og Unio.*

JURK uttalte:

«JURK er positive til utvalgets forslag om at klager på førsteinstansens vedtak skal settes direkte frem for klageinstansen, og at klageinstansens vedtak kan prøves direkte for Trygderetten. Vi opplever at mange av våre klienter synes det er veldig tyngende at saksbehandlingen i NAV systemet er såpass tidskrevende som den er i dag.

[...]

Vi vil også bemerke at mange av brukerne vi er i kontakt med, opplever at saksgangen er forvirrende på dette området. Den alminnelige person på gata kjenner ikke til de ulike prosessene i NAV, og forstår ikke hvorfor man har mottatt to ulike vedtak fra NAV arbeid og ytelser og et brev fra klageinstansen, mens de tror de har anket til Trygderetten. Mange av klientene vi er i kontakt med vet ikke hvor saken deres er i prosessen eller systemet. Dette er også uheldig for tilliten til systemet.»

Landsorganisasjonen i Norge uttalte:

«LO støtter likevel forslaget at NAV Klageinstans ikke foretar en ny vurdering ved anke/stevning til Trygderetten. På vegne av medlemmene sender LO svært mange anker til Trygderetten hvert år, og NAV bruker ofte opptil 20-25 uker på en ny vurdering. I tillegg tar det også lang tid før saken oversendes til Trygderetten. Videre er det sjeldent at NAV Klageinstans endrer vedtakene, og den nye behandlingen i NAV Klageinstans blir som regel kun en trenering av den totale saksbehandlingstiden.»

Pensjonskasseforeningen skrev at direkte anke til Trygderetten og tre ukers frist for tilsvaret isolert sett vil fremme effektivitet, men samtidig påføre ankemotpartene et stort tidspress.

Gabler, Rettspolitisk forening og Statens pensjonskasse var negative til forslaget.

Gabler uttalte:

«Det foreslås videre at anker skal sendes direkte til Trygderetten, og ikke til ankemotparten. Gabler støtter ikke dette forslaget. For det første tviler vi på at dette vil gi noen effektiviseringsgevinst. Trygderetten må i så fall etablere et mottaksapparat for anker, og utarbeide rutiner for hvordan anker skal behandles og sendes videre. Ankemotpartene har denne kompetansen i dag, og vi kan ikke se at det er noe å hente på å flytte denne delen av

prosessen til Trygderetten. Det skal i denne forbindelse understrekes at det ikke er trivielt å motta en anke. Mange anker er uklare både språklig og innholdsmessig. Det er heller ikke nødvendigvis åpenbart at man faktisk står overfor en anke. Noen ganger ønskes det kanskje vel så gjerne en forklaring av det mottatte vedtaket, eller en beklagelse fra pensjonsleverandøren pga. lang saksbehandlingstid eller lignende.»

Gabler uttaler også at noe av lavterskeltilbudet går tapt ved direkte anke, og at det kan dempe viljen til å anke saken.

Statens pensjonskasse uttalte:

«Forslagene til endringer i Trygderettsloven ved overgang til Trygderetten som domstol vil få ressursmessige konsekvenser for SPK. Det blir på mange måter som om saken skal gå i en regulær domstol. Det antas at det tidsmessig blir mer krevende og en tyngre prosess frem til dom enn dagens ordning.»

2.4 Departementets vurderinger

Utvalgets forslag til endringer i trygderettsloven § 11 har sammenheng med forslaget om at Trygderetten blir en formell domstol. Departementet foreslår ikke en endring i Trygderettens status på nåværende tidspunkt, men mener likevel det er hensiktsmessig at ankeerklæringer skal framsettes direkte for Trygderetten.

Departementet er enig med utvalget i at dette vil tydeliggjøre at anker vurderes av et uavhengig og upartisk organ. Dette kan øke tilliten til systemet. At ankene framsettes direkte for Trygderetten, vil etter departementets syn føre til at prosessen blir enklere å forstå for brukerne.

Gabler uttrykte i sitt høringssvar bekymring for at direkte anke kan dempe viljen til å anke. Departementet bemerker at hensikten er at Trygderetten fortsatt skal være et lavterskeltilbud der ankende parter enkelt kan få prøvd sakene sine. Endringen skal bidra til at ankesaksgangen skal gå raskere. Departements vurdering er at det ikke vil ha avgjørende betydning for brukernes vilje til å anke om ankeerklæringene framsettes for ankemotparten eller direkte for Trygderetten.

Ved å motta ankene fra de ankende parter, vil oppgavene ankemotpartene i dag har etter trygderettsloven § 11 overføres til Trygderetten. Trygderetten vil dermed få et større ansvar for veiledning og saksbehandling. Endringen innebærer at Trygderetten får ansvar for å skriftliggjøre muntlige anker. Ettersom Trygderetten skal motta ankene, foreslår departementet at § 9 tredje ledd endres slik at det bare er Trygderetten som har adgang til å forlenge ankefristen. Trygderetten vil dermed få større ansvar for å vurdere om det er anledning til å gi utsatt frist. Trygderetten vil også få større ansvar for å gi generell veiledning om ankeadgang og andre spørsmål knyttet til anker. For at anke til Trygderetten skal fortsette å være et lavterskeltilbud, er det viktig at veiledningsplikten ivaretas på en god måte. I kapittel 3 foreslår departement nye regler om Trygderettens veiledningsplikt.

Etter at en anke er mottatt, må Trygderetten gjøre en vurdering av om det er en anke og om de formelle kravene for en anke er oppfylt. Slik systemet er i dag, er det ankemotparten som innstiller på avvisning før saken sendes over til Trygderetten.

Systemet medfører at den ankende part først får varsel om retting og eventuelt avvisning etter trygderettsloven § 11 fjerde ledd etter at anken har vært i systemet i lang tid. Det vil være tidsbesparende for ankeprosessen at Trygderetten kommer inn på et tidligere tidspunkt og har ansvaret for anken når den kommer inn. Ankende parter vil dermed få raskere avklaringer i sakene sine.

I NAV Klageinstans er det i dag cirka elleve prosent av ankene som bortfaller før de blir sendt over til Trygderetten, enten ved at vedtaket omgjøres eller at anken trekkes. Når en anke er mottatt av Trygderetten, må anken avsluttes med en kjennelse eller hevingsbeslutning. Direkte anke vil altså føre til at Trygderetten får flere saker til behandling. Etter departementets vurdering vil effektiviseringstiltakene som trådte i kraft 1. juli 2024, se Prop. 53 L (2023–2024), blant annet at Trygderetten som hovedregel skal settes med ett juridisk kyndig rettsmedlem, bidra til at Trygderetten kan håndtere en slik saksøking. Ved direkte anke vil Trygderetten få nye oppgaver som økt veiledning, mottak av saker, ansvar for å gi pålegg om tilsvar, mottak av tilsvar og utsendelse av tilsvar med sakens dokumenter til den ankende part. Dette vil medføre en økning av administrative oppgaver for både administratorene og administrativt tilsatte i Trygderetten.

Departementet mener effektivisering og tydeliggjøring av ankeprosessen veier opp for noe økt administrativt arbeid for Trygderetten. For brukerne vil forslaget om at ankeerklæringer framsettes for Trygderetten føre til raskere avklaring av sakene og en tydeliggjøring av saksgangen.

Departementet støtter også utvalgets vurdering om at ankefristen på seks uker opprettholdes som i dag.

En følge av at en anke skal fremsettes for Trygderetten, er at også begjæring om gjenopptak må fremsettes for Trygderetten. De samme argumentene for innføring av direkte anke vil også gjøre seg gjeldende for begjæring om gjenopptak. Trygderettsloven § 28 må derfor tilpasses.

Departementet viser til forslaget til endringer i trygderettsloven § 9, § 11, § 13 og § 28 og folketrygdloven § 21-12.

3 Veiledningsplikt

3.1 Gjeldende rett

Trygderettsloven § 1 andre ledd tredje strekpunkt slår fast at partene skal få nødvendig veiledning. Det er ikke nærmere presisert hva som ligger i Trygderettens veiledningsplikt.

Siden ankeerklæringer på nåværende tidspunkt mottas og forberedes av ankemotparten, er det som regel ankemotparten som veileder den ankende part før saken sendes til Trygderetten.

I § 11 fjerde ledd framgår det at hvis en skriftlig anke er ufullstendig eller uklar, skal den ankende part gjøres oppmerksom på eventuelle mangler ved anken eller andre forhold som

kan ha betydning i saken, og gis en frist for å rette opp eller supplere anken. For øvrig vil ankemotparten ha veiledningsplikt etter forvaltningsloven § 11.

3.2 Bakgrunn

Som beskrevet i punkt 2.4 foreslår departementet å følge opp forslaget i NOU 2023: 11 om at ankeerklæringer skal fremsettes direkte for Trygderetten.

Forslaget innebærer at Trygderetten vil overta mange av oppgavene ankemotpartene har i dag. Trygderetten vil dermed få et større ansvar for veiledning og saksbehandling.

I utvalgets rapport vises det til at Agenda Kaupang i en undersøkelse har funnet at mange brukere opplever at det er vanskelig å komme i kontakt med Trygderetten for å få svar på spørsmål, og at de får lite informasjon om hva som skjer med saken, se NOU 2023: 11 punkt 17.1.1 og Agenda Kaupang (2022) side 21.

3.3 Høringsinstansenes syn

Under høringen av NOU 2023: 11 nevnte *Jussbuss* og *Trygderetten* at forslaget om at ankeerklæringer skal settes fram direkte for Trygderetten medfører økt behov for at Trygderetten veileder brukerne.

Trygderetten uttalte:

«En del av oppgavene med veiledning og tidlig gjennomgang av saken vil overføres fra NAV Klageinstans til Trygderetten i forbindelse med at anke/stevning skal sendes direkte til Trygderetten. Dette vil kreve noe mer arbeid enn dagens ordning.»

Jussbuss oppfordret til å ilegge Trygderetten en streng veiledningsplikt:

«Gjennom vår saksbehandling opplever Jussbuss at brukere som skal fremme sin sak for Trygderetten ofte er både psykisk og fysisk utmattede. Å på egenhånd skulle fremsette stevning for Trygderetten vil for mange ses på som uoverkommelig. Jussbuss mener derfor det er helt nødvendig at Trygderetten ilegges en streng plikt til å veilede bruker.»

3.4 Departementets vurdering

Dersom anken skal fremsettes for Trygderetten, og ikke lenger for ankemotparten, må Trygderetten ta over oppgaver med veiledning og forberedelse som tidligere har ligget hos ankemotparten.

For at Trygderetten skal fortsette å være et lavterskeltilbud, er det viktig at brukerne får god veiledning om hvordan anker fremmes og om den videre prosessen. At brukerne settes i stand til å ivareta interessene sine på en best mulig måte, er også viktig for at sakene skal kunne avgjøres raskt. For at sakene skal ha kortest mulig liggetid og for at det skal oppdages tidligst mulig om saker kan heves eller avvises, må sakene fordeles raskt til en administrator. Administrator må så veilede den ankende part og vurdere hvilke prosessuelle steg som er nødvendige å ta før saken kan avgjøres.

En god del av den nødvendige veiledningen vil være dekket ved informasjon på nettsidene til Trygderetten og ved informasjon fra ankemotparten i klagevedtak derfra. Det må

likevel forventes at flere tar kontakt med Trygderetten når Trygderetten selv skal motta anke og forberede saken. Trygderetten må blant annet veilede om frister, muligheten for fremleggelse av beviser, kontradiksjon og forventet saksbehandlingstid.

Det følger allerede av trygderettsloven § 11 fjerde ledd at hvis en skriftlig anke er ufullstendig eller uklar, skal den ankende part gjøres oppmerksom på eventuelle mangler ved anken eller andre forhold som kan ha betydning i saken, og gis en frist for å rette opp eller supplere anken. Følgen av manglende retting at anken avvises.

Typiske eksempler på feil som kan rettes er at ankeerklæringen mangler underskrift eller at det ikke er lagt frem gyldig fullmakt i tilfeller hvor den ankende part er representert av noen som ikke er advokat.

Ankende parter kan også ellers ha behov for hjelp og veiledning. For å tydeliggjøre Trygderettens veiledningsplikt, foreslår departementet at det tas inn en ny bestemmelse om veiledningsplikt i trygderettsloven. Etter departementets syn bør Trygderetten ha en tilsvarende veiledningsplikt som de alminnelige domstolene. Tvisteloven § 11-5 første ledd lyder:

«Retten skal gi partene slik veiledning om regler og rutiner for saksbehandlingen og andre formelle forhold som er nødvendig for at de kan ivareta sine interesser i saken. Retten skal søke å forebygge feil og skal gi den veiledning som er nødvendig for at feil kan rettes opp. For adgangen til å rette feil gjelder § 16-5.»

Tvisteloven § 16-5 første ledd lyder:

«Har en prosesshandling mangler som kan avhjelpes, setter retten frist for retting og gir nødvendig veiledning med opplysning om følgene av at retting ikke foretas.»

Departementet foreslår at ordlyden fra tvisteloven § 11-5 første ledd første punktum tas inn som første ledd i trygderettsloven ny § 13 b. I tillegg foreslås det at tvisteloven § 16-5 første ledd tas inn som andre ledd i bestemmelsen.

Den foreslåtte endringen vil synliggjøre at det er flere type feil som kan rettes. Dersom feilene ikke rettes innen fristen, kan følgen være at saken avvises.

Departementet viser til lovutkastet ny § 13 b.

4 Forslag til regulering av tilsvarsfristens lengde

4.1 Bakgrunn

Som beskrevet i punkt 2.2 foreslo utvalget at ankeerklæringer (stevninger) skal sendes direkte til Trygderetten og at Trygderetten pålegger ankemotparten å inngi tilsvar innen en frist som normalt skal være tre uker. Tilsvaret ble foreslått å ha tilnærmet samme innhold som oversendelsesbrevet har i dag.

I 2023 brukte NAV Klageinstans i gjennomsnitt 24 uker på å forberede en sak for Trygderetten. En tilsvarsfrist på tre uker vil altså innebære at ankemotpartene får vesentlig kortere tid enn i dag til å redegjøre for saken, partenes påstander og påstandsgrunnlag, og vil føre til en vesentlig reduksjon i saksbehandlingstiden. Utvalget viste til at staten må

forholde seg til en tre ukers tilsvarsfrist i saker for de alminnelige domstolene og skrev at trygdesaker ikke skal være mer krevende å opplyse enn andre tvistesaker. Utvalget foreslo at det skal være adgang til å utsette tilsvarsfristen ved behov.

4.2 Høringsinstansenes syn

Under høringen påpekte en rekke høringsinstanser at tre uker er for knapp tid for ankemotpartene.

Gabler uttalte:

«Det foreslås en ankefrist på tre uker. Gabler mener denne fristen er for kort. Mange av pensjonskassene som har egen saksbehandling og egen administrasjon, og ikke har utkontraktert dette til en ekstern leverandør, vil antagelig få store utfordringer med å overholde en slik frist. Flere av pensjonskassene har bare noen få ansatte, og noen av kassene holder også stengt i noen uker om sommeren i forbindelse med ferieavvikling. For slike aktører er det lite realistisk å utarbeide et fyllestgjørende tilsvar innen en frist på tre uker. Det vises til at mange ankesaker er komplekse, både når det gjelder faktum og det rettslige grunnlaget. I noen saker må rådgivende lege gjøre en fornyet vurdering av saken. Gabler mener derfor at dersom man i det hele tatt skal ha en frist, må den som et minimum være dobbelt så lang som det som foreslås, altså seks uker, og det bør også kunne gjøres unntak i spesielle tilfeller.»

Pensjonskasseforeningen uttalte:

«Fristen på tre uker til å utarbeide et tilsvar, til forskjell fra dagens oversendelsesbrev, på tre uker fremstår som svært knapp. Denne vil være vanskelig å overholde for en rekke av ankemotpartene. Her gjenspeiles det at utvalget primært har tatt utgangspunkt i Nav, herunder deres potensielle kapasiteter og forventninger dertil.»

Pensjonskasseforeningen skrev videre at de mener det er tilstrekkelig at ankemotparten har plikt til å inngi tilsvar «uten ugrunnet opphold» eller tilsvarende. Foreningen skrev at dersom det skal settes en absolutt frist, kan ikke denne være kortere enn seks uker.

Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten skrev at forslaget om tre ukers tilsvarsfrist forutsetter at saker for Trygderetten må prioriteres foran andre saker, slik at saksbehandlingstiden i andre saker kan bli lenger. Organet skrev videre at en kort tilsvarsfrist vil føre til økt korrespondanse mellom organet og Trygderetten.

Statens pensjonskasse viste til at saksbehandlingstiden har vært varierende i SPK blant annet fordi antall saker varierer, og skrev at en tilsvarsfrist på tre uker vil bli krevende å overholde i tilfeller hvor flere saker må behandles samtidig.

Kommunal landspensjonskasse uttalte:

«Utvalget foreslår at saksøkte skal gi tilsvar innen en frist som normalt skal settes til tre uker. KLP er positiv til at det settes en frist for tilsvar i samsvar med tvisteloven som kan bidra til å få ned den totale saksbehandlingstiden. Samtidig erfarer KLP at det i ankeomgangen kan være behov for å innhente nye opplysninger for å få saken tilstrekkelig opplyst. I slike saker vil det være behov for å be Trygderetten om utsatt tilsvarfrist. KLP ber departementet vurdere en presisering av mulighet for utsatt frist i ordlyden i § 13 a.

Arbeids- og velferdsdirektoratet uttalte i sitt hørings svar at en tilsvarsfrist på tre uker forutsetter en oppsplitting internt i organet slik at arbeidet med saker for Trygderetten skilles fra arbeidet med klagesaker. De skrev at det er viktig at ressurser brukes tidlig i sakskjeden, og at det er viktig å unngå at arbeidet med tilsvarene til Trygderetten fører til økt samlet saksbehandlingstid for brukerne. Direktoratet skrev videre:

«I trygderettsloven § 13 første ledd tredje punktum står det i dag at oversendelsesbrevet "skal inneholde en beskrivelse av det faktiske grunnlaget ankemotparten bygger på, partenes påstandsgrunnlag og partenes påstander".

Vi mener regelen bør endres, slik at det er nok at "oversendelsen" inneholder det som er beskrevet, uten at dette må være del av "oversendelsesbrevet" (tilsvaret).»

Departementet har hatt ny dialog med Arbeids- og velferdsdirektoratet om tilsvarsfristen, og de uttaler nå at tre uker er en for knapp frist. De ønsker at tilsvarsfristen settes til seks uker.

Landsorganisasjonen i Norge støttet en oppsplitting av NAV Klageinstans og at klageinstansen får en frist til å komme med sitt syn anker til Trygderetten og uttalte:

«Dersom en tre ukers frist kan gjennomføres vil det klart føre til en vesentlig kortere saksbehandlingstid totalt sett. Det at anken sendes direkte til Trygderetten og at NAV Klageinstans får en frist på tre uker for tilsvaret er likevel tiltak som kan gjennomføres uten å endre hele organiseringen.»

Rettspolitisk forening skrev at en frist på tre uker framstår som vanskelig å oppnå uten omfattende endringer i bevilgninger og organisering. Foreningen skrev at den likevel støtter forslaget på prinsipielt grunnlag under forutsetning av at saksbehandlingen blir forsvarlig.

Unio uttalte at det er positivt at det settes en tre ukers tilsvarsfrist for klageinstansen.

Trygderetten var også positiv til forslaget og uttalte:

«Den totale saksbehandlingstiden i klage- og ankesystemet blir kortere dersom ankesaksbehandlingen i NAV Klageinstans kortes ned til tre uker. Det forutsetter likevel at saksbehandlingstiden i Trygderetten ikke blir lengre.»

4.3 Departementets vurdering

Hvor lang tilsvarsfristen normalt bør være, kommer blant annet an på hvilke oppgaver ankemotpartene skal ha i forbindelse med tilsvaret og hvilke krav som stilles til tilsvaret.

Som beskrevet i punkt 2.1 skal oversendelsesbrevet i dag inneholde en beskrivelse av det faktiske grunnlaget ankemotparten bygger på, partenes påstandsgrunnlag og partenes påstander. *Arbeids- og velferdsdirektoratet* skrev i sitt hørings svar at reglene bør endres slik at det er tilstrekkelig at ankemotparten sender Trygderetten den angitte informasjonen uten at det trenger å være en del av selve tilsvaret.

I punkt 2.4 foreslår departementet at Trygderetten skal motta anker og styre sakene videre. Dette gjør det naturlig at ankemotparten inngir tilsvaret til Trygderetten slik som i sivile saker, men tilpasset Trygderettens sakstyper. Ankemotparten har tidligere behandlet saken

og har tilgang til relevant informasjon, og vil derfor fortsatt ha hovedansvaret for å opplyse saken. Departementet foreslår at kravene til tilsvarene i hovedsak skal være de samme som kravene til dagens oversendelsesbrev, men vil bemerke at tilsvarene bør være korte og poengterte. Saksdokumentene bør vedlegges som bilag for å ivareta en ordnet fremstilling. Tilsvarene skal tilpasses sakens karakter. Beskrivelsen av de faktiske og rettslige begrunnelsene for ankemotpartens påstand trenger ikke å gå i detalj og bør for eksempel vise til tidligere vedtak dersom vedtaket kan utfylle beskrivelsene.

Departementet mener at ankemotparten fortsatt skal ha en plikt til å vurdere om vedtaket skal opprettholdes eller ikke, men finner ikke grunn til at det må reguleres eksplisitt i trygderettsloven. Omgjøres vedtaket, vil prosessen bli lik som i dag når ankemotparten omgjør vedtaket etter at ankesaken er oversendt til Trygderetten. Trygderetten ber den ankende part om tilbakemelding på om anken opprettholdes, og retten vurderer om anken skal heves eller eventuelt avvises.

Ankemotparten skal sende tilsvaret og relevante saksdokumenter vedlagt som bilag til Trygderetten, med kopi til den ankende part hvis dette er mulig. Det er ankemotparten som besitter saksdokumentene som er grunnlaget for det påankede vedtaket.

Departementet bemerker at det ikke bør legges ved flere dokumenter enn nødvendig i den enkelte sak. Ankemotparten skal bare legge ved dokumenter som har betydning for den aktuelle tvisten. Både bevis som støtter ankemotpartens syn og bevis som støtter den ankende part skal legges ved tilsvaret. Trygderetten bør ha ansvar for at den ankende part får tilsvaret og saksdokumentene til uttalelse. I dag får den ankende part bare tilsendt oversendelsesbrevet, uten at saksdokumentene er vedlagt. Tilsvaret, sammen med relevante dokumenter, vil gi den ankende part et godt grunnlag til å komme med eventuelle merknader og supplere avgjørelsesgrunnlaget. Dette vil også forhindre at dokumentasjon Trygderetten allerede har mottatt fra ankemotparten sendes inn på nytt.

Den ankende part gis etter gjeldende § 13 andre og fjerde ledd to frister i to omganger for å komme med merknader i saken, noe som etter departementets syn fremstår unødvendig tidkrevende. Retten til å uttale seg er viktig for rettssikkerheten, og den ivaretas ved at det gis én frist for merknader til tilsvaret. I noen tilfeller kan det være behov for ytterligere kontradiksjon. Dette reguleres av § 20 sjette og syvende ledd, se beskrivelse i punkt 2.1.

Departementet følger opp utvalgets forslag om at Trygderetten skal sette en frist for å inngi tilsvaret i den enkelte sak. Utvalget foreslo at fristen normalt skulle settes til tre uker. I lys av at ankemotpartene fortsatt skal ha hovedansvaret for å opplyse sakene, er departementet enig med høringsinstansene som uttaler at en slik tilsvarfsfrist ofte vil være for knapp. At ankemotpartene har noe rom for å ha restanser, er en forutsetning for effektiv ressursbruk hos ankemotpartene. Samtidig bør ikke tilsvarfsfristen være for lang. I punkt 5.4. foreslår departementet at Trygderetten skal avgjøre sakene sine innen seks måneder fra de mottar ankeerklæringen i saken. Det vil være avgjørende for Trygderettens mulighet til å overholde denne fristen at tilsvarfsfristen ikke er lenger enn nødvendig. At tilsvarene må inngis relativt kort tid etter at vedtakene som ankes er fattet, vil videre gi effektivitetsgevinster for ankemotpartene. Muligheten for at saksforholdet har endret seg, vil være mindre. Den samme effekten vil også gjelde for Trygderetten.

Departementet foreslår at tilsvarsfristen normalt skal settes til fire uker. Dette vil gi ankemotpartene noe rom for restanser, og Trygderetten mulighet til å overholde seksmånedersfristen. Etersom Trygderetten skal sette tilsvarsfristen i den enkelte sak, er det mulig å sette en lenger frist i særlig kompliserte saker eller i saker hvor saksforholdet har endret seg mye etter at vedtaket saken handler om ble truffet. Departementet foreslår at ankemotpartene kan be om å få utsatt fristen dersom det er behov for en lengre frist. Videre foreslår departementet at tilsvarsfristen og andre frister Trygderetten setter for prosesshandlinger ikke skal løpe i rettsferiene ettersom ankemotpartene ellers ofte ville måtte be om fristutsettelse på grunn av ferieavvikling.

Departementet foreslår ikke innføring av fraværsvirkninger dersom tilsvarsfristen ikke overholdes. De alminnelige domstolene kan på visse vilkår avgjøre saken ved fraværdom dersom tilsvarsfristen ikke overholdes, se tvisteloven § 16-7 og § 16-10. Trygderetten vil sjelden ha et forsvarlig grunnlag for å omgjøre ankemotpartens vedtak uten ankemotpartens tilsvarende svar, ettersom det er ankemotparten som besitter de relevante saksdokumentene. Eventuelle fraværdommer ville derfor sannsynligvis gått ut på at vedtaket oppheves snarere enn at vedtaket omgjøres. Ankemotparten kan da treffe et likelydende vedtak. Fraværdom i saker for Trygderetten vil derfor ofte bare forlenge prosessen for den ankende parten. Departementet forventer at ankemotpartene, som er offentlige organer, overholder pålagte frister selv om fristbrudd ikke har fraværsvirkninger.

Departementet er innforstått med at direkte anke og en frist for tilsvarende svar vil ha konsekvenser for ankemotpartenes arbeid med ankesakene og i form av nye oppgaver for Trygderetten. Departementet mener at endringene er nødvendige for å redusere liggetiden i systemet, og for å bidra til en mer effektiv saksgang for de ankende parter.

Departementet viser til lovforslaget § 13 og § 13 a.

5 Seksmånedersfrist i Trygderetten

5.1 Gjeldende rett

Etter formålsbestemmelsen i trygderettsloven § 1 skal loven legge til rette for rask behandling av trygde- og pensjonssaker. Etter § 22 første ledd skal kjennelse avsies snarest mulig etter at Trygderetten har mottatt saken. Det er ikke fastsatt noen nærmere bestemte frister for saksbehandlingen.

5.2 Bakgrunn

I NOU 2023: 11 foreslo utvalget å sette en tidsfrist for å avsi dom, se punkt 17.5. Utvalget skrev at Trygderetten i liten grad har klart å øke tempoet i saksbehandlingen på tross av klare styringssignaler fra departementet. Konkrete frister vil etter utvalgets syn tydeliggjøre at det er knyttet visse forventninger til tempoet i saksavviklingen. Utvalget viste til at styring etter tidsfrister har hatt god effekt i de alminnelige domstolene.

Utvalget foreslo ikke at det knyttes bestemte rettsvirkninger til fristene. Videre viste utvalget til at frister i seg selv ikke bidrar til at prosessen blir raskere, og til at urealistiske frister vil kunne virke mot sin hensikt. Begrunnelsen for at utvalget likevel foreslo at det settes en tidsfrist for å avsi dom, var at utvalget mente erfaringene med slike frister for de alminnelige domstolene alt i alt er gode.

Utvalget så hen til fristene for tingretten. Etter tvisteloven § 9-4 andre ledd bokstav h skal hovedforhandling i tingretten berammes innen seks måneder etter at stevning ble inngitt, med mindre særlige grunner gjør det nødvendig at saken berammes senere. Etter tvisteloven § 19-4 femte ledd skal avgjørelsen avsies senest fire uker etter avsluttet hovedforhandling. Fristen er to uker i saker med bare én dommer. I småkravsaker skal dom normalt avsies innen fire måneder etter at stevning ble inngitt.

Utvalget foreslo at saker for Trygderetten, med mindre særlige grunner foreligger, skal avgjøres innen seks måneder etter at Trygderetten mottok stevning. Utvalget skrev at en slik frist ikke framstår som uforsvarlig gitt utvalgets øvrige forslag til effektivisering av Trygderettens saksbehandling. Med god styring antok utvalget at fristen etter hvert ville bli mulig å nå.

5.3 Høringsinstansenes syn

Under høringen av NOU 2023: 11 var alle høringsinstansene som uttalte seg om saken positive til at det lovfestet at Trygderetten skal avgjøre sakene sine innen seks måneder. Dette omfatter *Advokatforeningen, Agder fylkeskommune, FFO, Jussbuss, JURK, KLP, Pensjonskasseforeningen, Rettspolitisk forening* og *Trygderetten*.

JURK uttalte:

«JURK er svært positive til forslaget om at Trygderettens avgjørelser som hovedregel skal være avgjort innen seks måneder. Det er viktig for brukere at avgjørelser i deres sak kommer så raskt som mulig. Vår erfaring er at det er svært belastende for våre klienter som står i en lang klageprosess hos NAV, og at det oppleves som at alt i livet blir satt på pause, slik også utvalget beskriver situasjonen.»

Jussbuss og Rettspolitisk forening uttrykte begge bekymring for at fristen ikke vil bli overholdt dersom det ikke knyttes noen rettsvirkninger til fristbrudd. Jussbuss uttalte:

«Jussbuss stiller seg noe tvilende til at det ikke bør knyttes noen bestemte rettsvirkninger til fristene. Det er viktig at fristene ikke blir behandlet som løse retningslinjer for hvordan saksbehandlingen ideelt sett bør være. Blir dette tilfellet, vil fristene ha liten reel effekt. Jussbuss er positive til at utvalget i forslag i endring til trygderettsloven § 22 (1) foreslår at saker skal avgjøres innen seks måneder etter at Trygderetten mottok stevning med mindre «særlige grunner» foreligger. Hvordan «særlige grunner» vil tolkes i den foreslåtte lovteksten er naturligvis noe uvisst. Jussbuss understreker i den forbindelse viktigheten av at terskelen i den foreslåtte § 22 (1) må være høy.»

FFO skrev at departementet bør følge med på etterlevelsen av fristene og at effektivitet ikke må gå på bekostning av kvaliteten:

«Vi støtter utvalgets forslag om at Trygderettens saker som hovedregel skal være avgjort innen seks måneder. Med tanke på at det ikke knyttes noen bestemte rettsvirkninger til

fristene, så mener vi at departementet bør følge med på om fristen fungerer etter hensikten. Effektivitet kan ikke gå på bekostning av kvalitet.»

5.4 Departementets vurdering

Den lange saksbehandlingstiden i Arbeids- og velferdsetaten og Trygderetten var hovedgrunnen til at departementet satte ned et utvalg til å utrede forbedringer i klage- og ankesystemet.

Tall fra Trygderetten viser at den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden i Trygderetten er redusert siden utvalget skrev sin utredning. I 2021 var gjennomsnittlig saksbehandlingstid i Trygderetten om lag tolv måneder. I 2022 og første halvdel av 2023 var saksbehandlingstiden enda lenger. Tall fra Trygderetten viser at gjennomsnittlig saksbehandlingstid de første seks månedene av 2024 er om lag ni måneder.

Det forventes at saksbehandlingstiden vil synke vesentlig gjennom 2024. I Prop. 53 L (2023–2024) ble det foreslått endringer i trygderettsloven som skal føre til raskere saksbehandling. Endringene trådte i kraft 1. juli 2024. Departementet mener det er realistisk at Trygderetten om kort tid kan overholde en seks måneders frist i de fleste saker.

Forslaget til utvalget innebærer imidlertid ikke bare at gjennomsnittlig saksbehandlingstid må være på under seks måneder, men at hver enkelt sak må behandles innen fristen, med mindre særlige grunner foreligger. Departementet anser dette som oppnåelig, men vurderer at det vil kunne foreligge særlige grunner til unntak fra seks månedersfristen i noen saker. Slike særlige grunner kan være at partene har bedt om utsettelse, at saken krever videre utredning, at saken må forelegges EFTA-domstolen eller liknende.

Departementet er først og fremst opptatt av at liggetiden i Trygderetten skal minimeres og at sakene bare kan ta lengre tid å behandle i de tilfellene det er nødvendig for å få et riktig resultat.

På bakgrunn av endringene som trådte i kraft 1. juli 2024 og endringene som nå foreslås, mener departementet at seks månedersfristen er realistisk og vil skape større forutberegnelighet for brukerne hva gjelder saksbehandlingstiden i egen sak. At saksbehandlingstiden blir kortere, anses avgjørende for tilliten til Trygderetten og også tilliten til klage- og ankesystemet.

Departementet foreslår ikke å knytte rettsvirkninger til oversittelse av fristen, men foreslår at Trygderetten skal oppgi årsaken dersom fristen overskrides.

Departementet viser til lovforslaget § 22 første ledd.

6 Forslag fra utvalget departementet ikke går videre med i denne omgang

6.1 Fordeling av saker

Trygderetten er et uavhengig forvaltningsorgan med uavhengige rettsmedlemmer. Rettens medlemmer kan ikke instrueres, og de avgjør ankesakene etter egen oppfatning om hva som er gjeldende rett. Uavhengigheten medfører at rettsmedlemmene kan ha ulike syn på både faktum, lovforståelse og subsumsjon. For at ikke praksisen på området skal kunne påvirkes i en bestemt retning, er det avgjørende at sakene fordeles etter objektive og saklige kriterier. Samtidig er det viktig at reglene for fordeling av saker legger til rette for god ressursutnyttelse og kompetansebruk.

Det følger av trygderettsloven § 7 femte ledd at administratoren og de andre medlemmene av retten i den enkelte sak oppnevnes tilfeldig med mindre saklige grunner tilsier noe annet. Bestemmelsen ble tatt inn i 2016. Hensikten var å lovfeste det ulovfestede tilfeldighetsprinsippet som gjelder for domstolene.

I NOU 2023: 11 skriver utvalget i punkt 17.1.2 at saker i Trygderetten bør fordeles på samme måte som i de alminnelige domstolene. Utvalget tolker § 7 femte ledd slik at det gjelder et strengere tilfeldighetsprinsipp i Trygderetten enn for domstolene.

I Prop. 139 L (2014–2015) punkt 8.3.4.3 framgår det at tilfeldighetsprinsippet skal sikre at ledere i Trygderetten ikke fordeler saker i strid med uavhengighetsprinsippet.

Tilfeldighetsprinsippet skal også gjelde ved oppnevning av de øvrige medlemmene av retten. Dette skal gi tillit til at sakene blir behandlet og avgjort av habile og upartiske rettsmedlemmer. Departementet skrev at fordeling i strid med tilfeldighetsprinsippet bare kan skje dersom saklige grunner tilsier det. Som eksempler på saklige grunner nevner departementet ferieavvikling, sykefravær, særlig arbeidskrevende saker og restansenedbygingsprosjekter.

Endelig framgår det at departementet ønsket at prinsippene for fordeling av saker i Trygderetten skulle være lik som for de alminnelige domstolene.

Etter departementets syn bør Trygderetten bli mer effektiv i sin saksavvikling slik at brukeren får en god, men raskere avklaring av sin sak. Det er uheldig dersom reglene om tilfeldighetsprinsippet er til hinder for effektiv saksbehandling i Trygderetten. At § 7 femte ledd utilsiktet kan tolkes slik at det gjelder et strengere tilfeldighetsprinsipp for Trygderetten enn for de alminnelige domstolene, kan gi grunn til at bestemmelsen bør endres.

Utvalget foreslo at § 7 femte ledd ble erstattet av en bestemmelse som henviser til domstolloven § 19 fjerde ledd. Dette er ikke en tilfredsstillende løsning ettersom bestemmelsen i domstolloven ikke regulerer prinsippene for saksfordeling. Disse er som nevnt ulovfestede.

I NOU 2020: 11 punkt 15.6 foreslo Domstolkommisjonen å lovfeste tilfældighetsprinsippet i domstolloven. Et alternativ kan være innta samme bestemmelse i trygderettsloven. Departementet ønsker ikke å gjøre dette uten at innholdet er nærmere klarlagt og innført i de alminnelige domstolene.

Departementet foreslår derfor ikke endringer i reglene for fordeling av saker på nåværende tidspunkt, men vil komme tilbake til dette dersom forslagene til Domstolkommisjonen følges opp. Departementet viser til at ordlyden i § 7 femte ledd åpner for at tilfældighetsprinsippet kan fravikes dersom «saklige grunner» tilsier det, og at dette gir rom for å fravike prinsippet for å sikre effektiv saksavvikling.

6.2 Muntlig behandling

Det følger av trygderettsloven § 19 første ledd at Trygderetten «behandler tvisten på grunnlag av den skriftlige framstillingen som partene har gitt, og sakens øvrige opplysninger, slik de foreligger når retten avgjør saken».

Etter § 19 annet ledd kan Trygderetten «holde rettsmøte hvis særlige grunner taler for det». Det er rettens administrator som avgjør om det skal holdes rettsmøte.

Trygderettsloven regulerer ikke den konkrete gjennomføringen av en muntlig behandling, ut over å slå fast at rettsmøtet som hovedregel skal holdes for åpne dører. Trygderetten står fritt til å gjennomføre saken muntlig på den måten som er best tilpasset den aktuelle saken.

I NOU 2023: 11 punkt 12.5.3 foreslo utvalget at hovedregelen fortsatt skal være at Trygderetten behandler sakene sine skriftlig. Som en følge av utvalgets forslag om at Trygderetten blir en særdomstol foreslo utvalget likevel å utvide adgangen til å holde korte rettsmøter som en del av saksbehandlingen. Forslaget innebar at det skulle holdes rettsmøte dersom en av partene krevde det og det ikke var ansett som åpenbart unødvendig.

Departementet er enig med utvalget i at Trygderettens saksbehandling i all hovedsak skal være skriftlig. Dette synspunktet begrunnes først og fremst med at skriftlighet er avgjørende for den effektiviteten som kreves i disse sakene.

For brukerne anses lang saksbehandlingstid som et større problem enn manglende muntlighet. Etter departementets syn vil forslaget til utvalget åpne for muntlig saksbehandling i en slik grad at det kommer i konflikt med hensynet til effektivitet i klage- og ankesystemet.

Trygderetten har allerede en bestemmelse som åpner for muntlig saksbehandling i «særlige tilfeller». Etter bestemmelsen vil det være opp til retten om saken skal behandles muntlig. Om partene har ønsket muntlig behandling vil være et moment i vurderingen.

Departementet foreslår derfor ikke endringer i bestemmelsen om muntlig behandling av saker i Trygderetten. Etter departementets syn må muntlighet vurderes sammen med spørsmålet om Trygderetten skal få status som domstol.

Departementet vurderer likevel at Trygderetten bør benytte muligheten for å holde rettsmøter i større grad. Dette kan gjøres på den måten som utvalget har foreslått uten at en lovendring er nødvendig.

6.3 Opphevelser

Etter trygderettsloven § 21 sjettede ledd tredje punktum kan Trygderetten oppheve det ankede vedtaket i stedet for å omgjøre det, dersom det ikke «foreligger et forsvarlig grunnlag for å avgjøre realiteten». I NOU 2023: 11 punkt 16.2.3 foreslo utvalget å stramme inn Trygderettens mulighet til å oppheve saker.

Etter departementets syn bør bruken av opphevelser begrenses. Av hensyn til brukerne bør Trygderetten treffe realitetsavgjørelse i sakene, slik at brukerne raskest mulig får en endelig avklaring. At samme sak går flere runder i systemet, er ressurskrevende og ineffektivt og svekker også tilliten til forvaltningen.

Departementet foreslår ikke endringer i Trygderettens adgang til å oppheve ankemotpartens vedtak på nåværende tidspunkt. Det vises til at Trygderettens utredningsplikt er avdempet sammenliknet med den som gjelder etter forvaltningsloven og at det fortsatt er behov for at vedtak oppheves når Trygderetten ikke har et forsvarlig avgjørelsesgrunnlag. Etter departementets syn kan en ønsket nedgang i antall opphevelser oppnås ved større oppmerksomhet omkring ulempene for brukerne og systemet som helhet.

Ved direkte anke til Trygderetten og regulering av aktiv saksstyring vil dessuten sakene gjennomgås av en administrator på et tidligere tidspunkt. Ved at administrator får ansvar for ankeforberedelsen legges det bedre til rette for tilstrekkelig utredning av saken og et forsvarlig avgjørelsesgrunnlag ved ankeforberedelsens slutt.

Etter departementets syn bør ankemotparten prioritere arbeidet med opphevede vedtak. Ved eventuell ny anke til Trygderetten bør Trygderetten prioritere disse sakene. Dette gjøres allerede i dag.

DEL III: Øvrige forslag til endringer i trygderettsloven og forslag til endringer i forskrift

7 Sidegjøremål

7.1 Bakgrunn

Trygderettsloven har i dag ingen bestemmelse om registrering av siderverv eller sidegjøremål for rettsmedlemmene. Dette i motsetning til de alminnelige domstolene, jordskifterettene og Arbeidsretten.

Etter statsansatteloven § 39 a, som trådte i kraft 1. januar 2023, kan «en virksomhet fastsette at ansatte i bestemte stillinger skal registrere sine verv og økonomiske interesser dersom det er nødvendig ut fra virksomhetens ansvars- og arbeidsområder og de ansattes stilling eller funksjon».

Bestemmelsen innebærer at den enkelte statlige virksomhet selv kan vurdere behovet for å opprette en registreringsordning for ansattes verv og økonomiske interesser.

Registreringsplikten forutsetter at stillingen har en funksjon eller rolle med ansvar eller arbeidsoppgaver der åpenhet om økonomiske interesser og verv er nødvendig for å bevare tilliten til at det ikke foreligger lojalitets- eller interessekonflikter når saker behandles i virksomheten. Bestemmelsen gir ikke hjemmel for å innføre begrensninger i muligheten til å ha verv eller andre sidegjøremål.

Etter domstolloven § 121 c første ledd må dommere i de alminnelige domstolene og jordskifterettene søke om godkjenning for sidegjøremål i en rekke tilfeller. Første ledd lyder:

«En dommer i Høyesterett, lagmannsrettene, tingrettene og jordskifterettene må søke om godkjenning for sidegjøremål

1. som kan medføre at dommeren mer enn leilighetsvis kan bli inhabil
2. som kan medføre at arbeidet i dommerstillingen hemmes eller sinkes
3. i kollegiale forvaltningsorganer hvor det er sannsynlig at avgjørelsen kan bli brakt inn for domstolene til overprøving
4. i privat eller offentlig næringsvirksomhet
5. om gransking
6. i private tvisteløsningsnemnder og
7. som medlem i voldgiftsrett»

Etter andre ledd er politiske verv og valg eller oppnevning foretatt av Stortinget eller Kongen i statsråd unntatt fra godkjenning. Etter tredje ledd skal det likevel innhentes

uttalelse fra domstoladministrasjonen før Kongen i statsråd foretar en slik oppnevning som nevnt i første ledd.

Domstoloven § 121 e gir regler om registrering av sidegjøremål. Med visse unntak skal alle sidegjøremål registreres. Det samme gjelder opplysning om siste stilling før utnevnelsen eller tilsettingen som dommer.

Etter henholdsvis § 121 d og § 121 f er det domstolkommisjonen som godkjenner og registrerer sidegjøremål.

For Arbeidsretten reguleres sidegjøremål i arbeidstvistloven § 36 tredje ledd, hvor det er henvist til domstoloven § 121 c og § 121 e. Bestemmelsen lyder:

«En fagdommer i Arbeidsretten må søke departementet om godkjenning for sidegjøremål i slike tilfeller som fremgår av domstoloven § 121c. Departementet fører register over fagdommernes sidegjøremål i samsvar med domstoloven § 121e. En fagdommer skal melde fra om sidegjøremål snarest mulig, og senest innen en måned etter at dommeren påtok seg sidegjøremålet. Enhver har rett til å gjøre seg kjent med opplysningene i registeret. Departementet bestemmer hvordan opplysninger skal gjøres tilgjengelige for den som ber om det.»

7.2 Departementets vurdering

Etter departementets vurdering kan hjemmelen i statsansatteloven § 39 a bare delvis tilfredsstillende Trygderettens behov for åpenhet om de ansattes sidegjøremål og kontroll av hva slags sidegjøremål de ansatte kan påta seg. Departementet mener at man bør få en tydeligere bestemmelse enn den som gjelder for statsansatte ellers. En slik bestemmelse bør tas inn i trygderettsloven på samme måte som i domstoloven og arbeidstvistloven.

Departementets vurdering er at trygderettsloven bør endres slik at Trygderetten får en tilsvarende ordning og regulering som Arbeidsretten. En slik bestemmelse i trygderettsloven vil gi åpenhet, slik at interesserte som journalister og andre kan få kunnskap om at et slikt register finnes.

Det foreslås at det blir Arbeids- og inkluderingsdepartementet som har ansvaret for godkjenning og registrering av sidegjøremål, noe departementet allerede gjør for Arbeidsretten. Selv om det ikke framgår klart av arbeidstvistloven § 36, fører departementet også register over siste stilling før utnevnelse eller tilsetting som dommer. Dette følger av henvisningen til domstoloven § 121 e. Opplysning om siste stilling bør også framgå av registeret for Trygderetten. Departementet bestemmer hvordan registrene skal gjøres tilgjengelige for dem som ber om det.

Departementet viser til lovforslaget § 8 femte ledd.

8 Separat anke over sakskostnader

8.1 Bakgrunn og gjeldende rett

Trygderettsloven § 29 fjerde ledd bestemmer i dag at avgjørelser om sakskostnader kan ankes separat. At Trygderettens sakskostnadsavgjørelser kan angripes ved anke, og ikke bringes inn for lagmannsretten ved søksmål, innebærer at reglene for anke over sakskostnadsavgjørelsene følger andre regler enn reglene for søksmål i trygderettsloven § 26. Denne forskjellen ble ikke kommentert da reglene om separat anke ble foreslått i Ot.prp. nr. 4 (2001–2002) punkt 14. Tvisteloven §§ 20-9 og 20-10 gjelder for anke over Trygderettens sakskostnadsavgjørelse. Ankesdomstol er den lagmannsrett hvor den ankende part har sitt alminnelige verneting. Lovens ordlyd uttrykker imidlertid ikke eksplisitt til hvilken instans en separat anke over sakskostnader skal sendes. Etter en gjennomgang i 2013 ble det på bakgrunn av en betenkning fra Regjeringsadvokaten bestemt at anken skulle følge det samme sporet som en stevning til lagmannsretten, nemlig at særskilt anke over sakskostnader skulle sendes direkte til lagmannsretten. I 2020 tok Borgarting lagmannsrett dette opp igjen, og skrev at det ville være naturlig at anken ble sent til Trygderetten. Dette på bakgrunn av at hovedregelen i prosesslovene er at anker sendes til den domstol som har avsagt avgjørelsen som ankes, se tvisteloven § 29-9 andre ledd og straffeprosessloven § 312 første ledd. Det ble da besluttet at de særskilte ankene igjen skulle sendes til Trygderetten.

8.2 Departementets vurdering

Departementet foreslår å endre § 29 fjerde ledd slik at det framgår eksplisitt hvor anken skal sendes. Dette vil fjerne tvil hos ankende parter og eventuelle prosessfullmektiger om hvor separat anke skal sendes.

Departementet viser til lovforslaget § 29 fjerde ledd siste punktum.

9 Sakskostnader ved heving eller avvisning

9.1 Bakgrunn og gjeldende rett

Trygderettsloven § 29 regulerer rettens hjemmel for å tilkjenne sakskostnader til den ankende part. Etter § 29 første ledd kan den ankende part bare tilkjennes sakskostnader dersom Trygderetten har avsagt en avgjørelse ved kjennelse og denne er til gunst for parten.

Trygderettsloven § 23 første ledd andre punktum regulerer at rettens avgjørelse om å heve en sak som bortfaller uten realitetsavgjørelse, treffes ved beslutning. Det kan derfor ikke tilkjennes sakskostnader ved beslutninger som hever en sak. Spørsmålet har vært oppe i en femmedlemskjennelse, se Trygderettens kjennelse TRR-2019-02671.

Retten kom i samme kjennelse til at dersom anken avvises ved kjennelse, anses ikke resultatet å være «til gunst» for den ankende part. Sakskostnader kan da heller ikke

tilkjennes selv om dette kan virke urimelig, for eksempel i tilfeller hvor ankemotparten omgjør sitt vedtak etter at anke er sendt Trygderetten.

9.2 Departementets vurdering

I tilfeller hvor ankemotparten omgjør vedtaket sitt etter at saken er mottatt i Trygderetten, kan den ankende parts prosessfullmektig allerede ha lagt mye arbeid ned i saken, for eksempel ved å skrive anken. Ankemotparten vil i en vesentlig del av tilfellene ikke erstatte sakskostnadene etter forvaltningsloven § 36 fordi det påberopes at endringen ligger utenfor forvaltningens kontroll. Trygderetten kan heller ikke tilkjenne den ankende part sakskostnadene i disse tilfellene. Den ankende part må dermed dekke sakskostnadene selv. I en del tilfeller vil dette kunne virke svært urimelig for den ankende part.

De alminnelige domstolene har en skjønnsmessig hjemmel i tvisteloven § 20-4 til å helt eller delvis tilkjenne sakskostnader uavhengig av sakens utfall når grunnen ligger utenfor partens kontroll. Trygderettsloven har ikke en tilsvarende bestemmelse. Departementet foreslår derfor å endre trygderettslovens regler om sakskostnader slik at Trygderetten får en tilsvarende skjønnsmessig hjemmel til å tilkjenne sakskostnader helt eller delvis i tilfeller der saken heves eller avvises fordi ankemotparten omgjør vedtaket sitt.

Departementet legger til grunn at det gjøres en konkret vurdering i den enkelte sak hvorvidt det er rimelig at sakskostnadene dekkes i disse tilfellene.

Departementet viser til lovforslaget § 29 første ledd andre punktum.

10 Skjønnsmessig fastsettelse av sakskostnader der det ikke er inngitt kostnadsoppgave

10.1 Bakgrunn og gjeldende rett

Det følger av trygderettsloven § 29 tredje ledd at sakskostnader bare tilkjennes når en part har krevd det. Når ankesaken er mottatt i Trygderetten, går det ut et brev som blant annet opplyser om at sakskostnader bare tilkjennes dersom det er nedlagt påstand om det og at kostnadsoppgave må sendes innen to uker. Det gjøres videre oppmerksom på at dersom kostnadsoppgave ikke sendes inn, vil sakskostnadene bli fastsatt skjønnsmessig av retten.

I en del saker er det slik at sakskostnader er krevd, men kostnadsoppgave ikke er inngitt. Trygderetten må da gjøre en skjønnsmessig fastsettelse av sakskostnadene. Trygderetten vil spare tid dersom det fastsettes et maksimalt beløp for sakskostnader i slike tilfeller.

Tvisteloven har en slik regulering i § 20-5 fjerde ledd, der det følger at i saker uten muntlig forhandling kan ikke salærutgifter erstattes med mer enn 15 000 kroner uten at det er inngitt kostnadsoppgave. Beløpet er uten merverdiavgift og gjelder for den enkelte sak og for hver instans.

10.2 Departementets vurdering

Det er partens ansvar å fremsette krav og inngi kostnadsoppgave. I de sakene dette ikke er gjort, er det ikke hensiktsmessig at retten bruker for mye tid på noe parten selv har ansvaret for. Departementets syn er at det for Trygderetten vil være tidsbesparende med en regulering av et maksimalt beløp, men at det fortsatt må utøves skjønn innenfor dette taket. En slik regulering vil også føre til likebehandling for de sakene dette gjelder.

Departementet foreslår en løsning som bygger på tvistelovens regulering. Etter departementets vurdering er det forskjeller på en behandling av en sak for Trygderetten og en sak for de alminnelige domstolene. Departementet foreslår derfor at taket på 15 000 kroner ikke skal gjelde for den enkelte instans, men utgjøre samlet dekning for klage- og ankesaksbehandlingen.

Departementet viser til lovforslaget § 29 tredje ledd andre punktum.

11 Melding om beslutninger og kjennelser

11.1 Bakgrunn og gjeldende rett

Det følger av trygderettsloven § 31 første ledd at Trygderettens melding til den ankende parten om rettens kjennelse, eller om en beslutning som hever en sak som bortfaller uten realitetsavgjørelse, gis gjennom rekommandert sending. Trygderettens meldinger kan også gis ved bruk av elektroniske løsninger.

I dag sendes Trygderettens meldinger ved bruk av elektronisk løsning til alle som har registrert digital postkasse og som ikke har reservert seg mot mottak av elektronisk post. Systemet som benyttes er imidlertid slik at der meldingen ikke sendes elektronisk, vil meldingen automatisk gå i vanlig post. Løsningen har den begrensning at den ikke håndterer rekommanderte sendinger.

For å løse dette problemet har Trygderettens administrasjon på forhånd manuelt sortert ut meldinger til de ankende parter som ikke har digital postkasse, eller har reservert seg, før resten av utsendelsene behandles videre i det elektroniske sporet.

11.2 Departementets vurdering

At Trygderetten manuelt må sortere ut meldinger som ikke kan sendes digitalt før resten av meldingene behandles elektronisk, er en tungvint og fordyrende ordning.

Det å sende meldinger om kjennelser og beslutninger i ordinær post vil ikke gi notoritet for når eller om den ankende part mottok meldingen. Da mottakstidspunktet er utgangspunkt for forskjellige frister, som for eksempel søkmålsfrisen på seks måneder i § 26 siste ledd, er det av avgjørende betydning at det ikke er tvil om når meldingen har kommet frem.

Da rekommandert sending er relativt tungvint og kostbart, samt at dette brukes i mindre og mindre grad i dag, foreslår departementet at Trygderetten gis en mulighet til å gi slik

melding også i ordinært brev med mottakskvittering. En slik ordning kan håndteres av Trygderettens system. I de tilfeller den ankende part ikke returnerer mottakskvitteringen innen en satt frist, vil Trygderetten sende meldingen i rekommandert post.

Departementet viser til lovforslaget § 31 første ledd første punktum.

12 Fritak fra taushetsplikt

12.1 Bakgrunn og gjeldende rett

Trygderetten får ved enkelte anledninger opplysninger som gir grunn til bekymring for liv og helse. Et praktisk eksempel er opplysninger om at den ankende part vil ta sitt eget liv dersom ankesaken ikke fører frem.

Trygderetten behandler taushetsbelagte opplysninger og har selv taushetsplikt, også om det forhold at en part har eller har hatt en sak der, jf. trygderettsloven § 34.

Taushetsplikten omfatter alle Trygderettens ansatte, samt dem som utfører oppgaver på vegne av retten. Taushetsplikten som følger av trygderettsloven, er mer omfattende enn etter forvaltningsloven.

Etter forvaltningsloven § 13 b nr. 7 er ikke taushetsplikten til hinder for at forvaltningsorganet deler opplysningene med andre så langt det er nødvendig for å unngå fare for liv eller helse.

I prop.166 L (2020–2021) *Endringer i forvaltningsloven m.m. (utvidet adgang til informasjonsdeling)* er det redegjort nærmere for hvilke tilfeller bestemmelsen er ment å omfatte. I merknaden til bestemmelsen heter det:

«En fare for liv eller helse i bestemmelsens forstand kan oppstå i en rekke ulike situasjoner og skyldes mange ulike forhold, som straffbare handlinger, naturkatastrofer og andre ulykker. Forslaget er imidlertid ment som en nokså snever unntaksregel, som bare skal åpne for deling i nødrettslignende tilfeller.»

I punkt 5. fremgår:

«Forslaget innebærer at fritaket fra taushetsplikt skal være begrenset til deling som er nødvendig for å unngå en fare for liv og helse. Nødvendighetsvilkåret innebærer at opplysningene ikke kan deles i større omfang enn det som er nødvendig for at faren for liv eller helse kan avverges. Det kan imidlertid være vanskelig å avgjøre hva som er «nødvendig» for å sikre at en fare for liv og helse avverges, og grensen kan være vanskelig å trekke. Et fellestrekk ved de situasjonene hvor det er fare for liv og helse, er at det ofte er liten tid til rådighet, og at denne tiden kan være avgjørende for mulighetene til å begrense skadeomfanget. På denne bakgrunn bør kravene til visshet om at det foreligger en situasjon hvor det er en reell fare for noens liv og helse, avveies mot hvor akutt og alvorlig den mulige faren er. Etter forslaget vil det være tilstrekkelig at det gjøres et reelt forsøk på å få klarhet i situasjonen.»

Og videre:

«Departementet finner ikke grunn til å fastsette nærmere i loven hva som skal til for at det anses som nødvendig å dele opplysninger. Det er vanskelig å oppstille detaljerte vilkår for

fritak fra taushetsplikt som treffer alle de ulike situasjonene hvor det kan være fare for noens liv og helse. En bestemmelse om at fritaket fra taushetsplikten kun gjelder så langt faren for liv og helse ikke kan avverges på annen rimelig måte, slik som etter straffeloven § 17 bokstav a, som er vist til av Landbruks- og matdepartementet, kan virke mot sin hensikt og føre til at terskelen for å dele opplysninger i slike situasjoner blir for høy. For ansatte i forvaltningen vil det i praksis ofte fremstå mest tjenlig å varsle andre fremfor å handle selv alene. Det bør derfor ikke gis et inntrykk av at vedkommende vil måtte handle selv hvis det kan forhindre faren, fremfor å dele opplysningene med andre som er bedre egnet å til håndtere situasjonen, for eksempel politi eller helsevesen.»

Forvaltningsloven § 13b gjelder ikke for ansatte i Trygderetten, se trygderettsloven § 34 annet ledd, se § 37. Trygderettsloven § 34 andre ledd siste punktum lyder:

«Forvaltningsloven §§ 13 til 13 e og 13 g gjelder ikke.»

For domstolene, er det derimot fastsatt i domstoloven § 63 a at forvaltningsloven §§ 13 til 13 e og 13 g får tilsvarende anvendelse.

Taushetsplikten for Arbeids- og velferdsetaten reguleres i arbeids- og velferdsforvaltningsloven (NAV-loven) § 7, som fastsetter at forvaltningsloven §§ 13 til 13 e og 13 g kommer til anvendelse, med enkelte modifikasjoner. Ved fare for liv og helse kan ansatte i Nav dele nødvendige opplysninger med hjemmel i forvaltningsloven § 13 b nr. 7.

12.2 Departementets vurdering

Ettersom både domstoloven og NAV-loven gir forvaltningslovens bestemmelser om taushetsplikt og fritak fra taushetsplikt anvendelse, kan det spørres om ikke også trygderettsloven bør endres tilsvarende. De fleste sakene Trygderetten behandler kommer fra Arbeids- og velferdsetaten, og Trygderettens kjennelser kan stevnes inn for lagmannsretten. For de enkelte sakene vil det dermed både før og etter behandling i Trygderetten gjelde mindre restriktive regler for taushetsplikt enn i Trygderetten.

Departementet foreslår ikke på nåværende tidspunkt å la alle taushetsbestemmelsene i forvaltningsloven få anvendelse i Trygderettens ankesaksbehandling. En slik endring må utredes nærmere.

Departementet foreslår likevel en endring som gjør at ansatte i Trygderetten skal kunne melde fra ved fare for liv og helse. Trygderetten har erfaring med at det fra tid til annen oppstår situasjoner der den ankende parten i en sak trenger helsehjelp. Det er særlig disse tilfellene som gir behov for en lovendring. Ved direkte anke til Trygderetten vil de som tidligere henvendte seg til Arbeids- og velferdsetaten om ankesaksbehandlingen der, i stedet henvende seg til Trygderetten. I tillegg vil Trygderetten få flere generelle henvendelser. Det må også ventes at flere vil møte opp personlig i Trygderettens lokaler. Behovet for å kunne varsle ved fare for liv og helse vil dermed øke.

Selv om nødrettsbetraktninger etter straffeloven § 17 antakelig ville gjøre brudd på taushetsplikten straffri, mener departementet at det heller bør reguleres et særskilt fritak fra taushetsplikt. Departementet peker på at det ved fare for liv og helse er ønskelig at for eksempel politi eller helsevesenet varsles slik at faren unngås eller begrenses. De ansatte

bør ha trygghet for at opplysninger som vanligvis er underlagt taushetsplikt, likevel kan deles i slike nødstilfeller.

Departementet foreslår at det tas inn i trygderettsloven § 34 at taushetsplikten ikke er til hinder for at Trygderetten deler opplysninger med andre så langt det er nødvendig for å unngå fare for liv eller helse.

Departementet viser til lovforslaget § 34 tredje ledd.

13 Revisjon av forskrifter om anke til Trygderetten

13.1 Bakgrunn og gjeldende rett

Forskrifter 15. mars 1974 nr. 5 om adgang til anke til Trygderetten for medlemmer av kommunale pensjonsordninger i Kommunal Landspensjonskasse regulerer at vedtak om individuelle rettigheter og plikter i pensjonsordning i Kommunal Landspensjonskasse "som opprettes etter vedtekter godkjent av Kommunal- og arbeidsdepartementet 8. januar 1974," skal kunne ankes inn for Trygderetten.

Vedtektene det vises til, er endret mange ganger siden 1974. Andre kommunale pensjonsordninger er omfattet av forskrifter 4. mars 1977 nr. 1 om anke til Trygderetten for medlemmer av kommunale og fylkeskommunale pensjonsordninger.

Det framgår av forskrifter 6. juni 1975 nr. 9551 om ankeadgang til Trygderetten for medlemmer av Kommunal Landspensjonskasse at vedtak om individuelle rettigheter og plikter etter Pensjonsordningen for overleger, Pensjonsordningen for underordnede sykehusleger og Pensjonsordningen for fylkeskommunale vegarbeidere kan ankes inn for Trygderetten.

Pensjonsordningen for overleger og Pensjonsordningen for underordnede sykehusleger ble slått sammen til Pensjonsordningen for sykehusleger i 1994. Pensjonsordningen for fylkeskommunale vegarbeidere ble lukket i 1981, og i 1986 ble løpende pensjoner flyttet til Statens pensjonskasse, se St.prp. nr. 63 (1985–86) om pensjonsforholdene i vegarbeidsdriften.

Etter forskrifter 4. mars 1977 nr. 1 om anke til Trygderetten for medlemmer av kommunale og fylkeskommunale pensjonsordninger kan vedtak om individuelle rettigheter og plikter ankes inn for Trygderetten når det gjelder fylkeskommunale og kommunale pensjonsordninger utenfor Kommunal Landspensjonskasse som er likeverdige med og har eller får overføringsavtale med Statens pensjonskasse og Kommunal Landspensjonskasse.

Etter forskrift 30. juni 2006 nr. 744 skal Arbeids- og velferdsdirektoratet være ankemotpart når Trygderetten har bestemt at sju medlemmer skal delta i behandlingen av en ankesak, jf. trygderettsloven § 7 fjerde ledd. I andre ankesaker som reiser prinsipielle eller andre viktige spørsmål, skal Arbeids- og velferdsdirektoratet være ankemotpart når det finner grunn til det.

13.2 Departementets vurdering

13.2.1 Forskriftene 15. mars 1974 nr. 5, 6. juni 1975 nr. 9551 og 4. mars 1977 nr. 1

Teksten i forskriftene er i stor grad foreldet. Etter departementets vurdering bør bestemmelsene samles i en felles forskrift, både fordi de tematisk henger sammen og fordi det er liten grunn til å ha tre separate korte forskrifter.

Departementet foreslår å oppheve de tre forskriftene, og å fastsette nødvendige oppdaterte bestemmelser i en ny, felles forskrift.

Forslag til ny forskrift fastslår at vedtak om individuelle rettigheter og plikter i følgende ordninger skal kunne ankes inn for Trygderetten:

- a. kommunale pensjonsordninger omfattet av forsikringsvirksomhetsloven kapittel 4,
- b. pensjonsordninger for folkevalgte i kommuner og fylkeskommuner, se kommuneloven § 8-7,
- c. Sykehjelps- og pensjonsordningen for leger, og
- d. Sykehjelpsordningen for tannleger.

Punkt a er en videreføring av innholdet i forskrifter 15. mars 1974 nr. 5, forskrifter 6. juni 1975 nr. 9551 og forskrifter 4. mars 1977 nr. 1. Teksten har fått en mer generell utforming ved at det vises til kommunale pensjonsordninger omfattet av forsikringsvirksomhetsloven kapittel 4.

Punkt b er ny og gjelder vedtak tilknyttet pensjonsordninger for folkevalgte i kommuner og fylkeskommuner. Ordningene er hjemlet i kommuneloven § 8-7, og er nærmere regulert i forskrift og vedtekter som kommunestyret selv fastsetter innenfor rammene av forskriften. Departementet foreslår at det presiseres at også slike pensjonsordninger omfattes av ankeadgangen som forskriften gir regler om, noe som hele tiden har vært forutsatt.

Punkt c og d gjelder Sykehjelps- og pensjonsordningen for leger og Sykehjelpsordningen for tannleger. Her framgår ankeadgangen av ordningenes vedtekter, og departementet foreslår at disse pensjonsordningene også omfattes av forskriften.

13.2.2 Forskrift 30. juni 2006 nr. 744

I forskriften ble det stadfestet at Arbeids- og velferdsdirektoratet skulle være ankemotpart når Trygderetten bestemte at sju medlemmer skulle delta i behandlingen av en ankesak. Fra 1. april 2016 settes Trygderetten aldri med mer enn fem medlemmer, se trygderettsloven § 7, se lov 18. desember 2015 nr. 105 og Prop. 139 L (2014–2015). Dette medfører at forskriften er utdatert på dette området.

Forskriften er også utdatert hva gjelder det å spesielt peke på Arbeids- og velferdsdirektoratet som ankemotpart. Det vises til Prop. 139 L (2014-2015) hvor det blant annet står følgende i punkt 9.5:

"De vanligste ankemotparter for Trygderetten er Arbeids- og velferdsetaten, KLP, HELFO eller Statens Pensjonskasse (SPK). Disse institusjoner organiserer selv den interne vedtaksmyndighet og ankeforberedelse for Trygderetten, og det er lite hensiktsmessig å ha bestemmelser i trygderettsloven som regulerer hvilket organ som er ankemotpart der slik intern organisering er foretatt, slik som hos Arbeids- og velferdsetaten. Gjeldende lov har skapt noe usikkerhet om det er Arbeids- og velferdsetaten eller NAV Klageinstans som er formell ankemotpart i ankesakene. Som en konsekvens av forslaget til lovendring vil Arbeids- og velferdsetaten være ankemotpart uavhengig av hvilket organ innen etaten som har fattet vedtaket som er gjenstand for anke. Siden det er Arbeids- og velferdsetaten som en enhet betraktes som ankemotpart, vil også Arbeids- og velferdsdirektoratet kunne opptre i ankesaken for Trygderetten. Bestemmelsen i § 12 nr. 2 andre punktum om at Arbeids- og velferdsdirektoratet skal være ankemotpart i visse saker etter andre lover enn folketrygdloven og barnetrygdloven foreslås opphevet som overflødig etter dette".

I lys av den nevnte lovendringen og forarbeidene til denne, foreslår departementet at forskrift 30. juni 2006 nr. 744 om at Arbeids- og velferdsdirektoratet skal være ankemotpart i Trygderetten i visse saker oppheves.

DEL IV: Økonomiske og administrative konsekvenser

14 Økonomiske og administrative konsekvenser av del II

Forslagene om direkte anke og seksmånedersfrist (med tilhørende forslag om tilsvare fra ankemotparten og veiledningsplikt for Trygderetten) har som formål å korte ned saksbehandlingstiden i klage- og ankesystemet.

Den samlede saksbehandlingstiden i ankesaker har de senere årene vært svært lang. Ankene mottas i dag av ankemotparten som etter trygderettsloven § 13 har ansvar for å foreta en fornyet prøving, forberede saken hvis anken ikke faller bort og lage en framstilling av saken i et oversendelsesbrev til Trygderetten. Per i dag er gjennomsnittlig behandlingstid i ankesaker om lag 162 dager i NAV Klageinstans, og tidligere har saksbehandlingstidene vært enda lengre. Trygderetten har også hatt svært lange saksbehandlingstider. I 2022 var den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden i Trygderetten 14 måneder. Per april 2024 er gjennomsnittlig saksbehandlingstid for 2024, 9 måneder. Med direkte anke skal den samlede saksbehandlingstiden i Trygderetten reduseres til 6 måneder.

Direkte anke vil medføre både økt saksmengde og nye oppgaver for Trygderetten. Først og fremst vil dette skyldes oppgaver Trygderetten tar over fra ankemotpartene. Ankemotpartene omgjør i dag en andel av sakene i forbindelse med forberedelse av ankene. Med direkte anke vil disse sakene mottas direkte av Trygderetten. I 2023 omgjorde NAV Klageinstans, som er den klart største ankemotparten, 11,4 prosent av sakene i forbindelse med forberedelse av ankene, tilsvarende 366 saker. I tillegg til økt saksmengde, vil direkte anke også gi nye arbeidsoppgaver for Trygderetten og omtrent tilsvarende mindre oppgaver for ankemotpartene.

Samtidig kan direkte anke også bidra til redusert tidsbruk i Trygderetten på noen områder. For det første vil krav til seks måneders saksbehandlingstid for anker isolert sett kunne medføre færre henvendelser fra brukere mens saken er til behandling i Trygderetten. I dag gjelder de fleste henvendelser fra brukere forventet saksbehandlingstid, og en kortere saksbehandlingstid kan føre til færre spørsmål om dette. Videre forventes omleggingen av ordningen å bidra til at selve behandlingen av anken i Trygderetten blir mer effektiv, primært fordi saksdokumentasjonen som mottas fra Arbeids- og velferdsetaten forventes å bli mindre omfattende. I dag mottar Trygderetten svært omfattende dokumentasjon i saken, men med direkte anke er bare dokumentasjon som anses som sentrale bevis som skal sendes fra ankemotparten sammen med et tilsvare.

Direkte anke vil gjøre at ankemotpartene må gi et tilsvare innenfor en relativt kort tilsvarefrist. Selv om arbeidet med et tilsvare trolig vil være likt dagens oversendelsesbrev, vil det kreve mer ressurser for ankemotpartene å håndtere en så vidt mye kortere saksbehandling.

Direkte anke vil for Trygderetten innebære at det må etableres en ny systemløsning for kommunikasjon med den ankende part. Trygderetten vil i tillegg utrede nærmere om det er

behov for å tilrettelegge for fysisk oppmøte for brukerne i forbindelse med anke, og hvordan dette i så fall kan ivaretas på best mulig måte sett hen til veiledningsplikten.

Det legges opp til at ordningen med bl.a. direkte anke til Trygderetten og saksbehandlingstid på seks måneder først ikraftsettes i løpet av 2026. Dette er både av hensyn til at Trygderetten skal få bygd ned restanser i forkant, og også for å få på plass en digital systemløsning og annen tilrettelegging i forbindelse med omleggingen til den nye ordningen. Trygderetten vil da ha et bedre utgangspunkt for å håndtere flere saker i tillegg til administrasjon og veiledningsplikt. Etter departementets vurdering vil effektiviseringstiltakene som trådte i kraft 1. juli 2024, se Prop. 53 L (2023–2024), bl.a. at Trygderetten som hovedregel skal settes med ett juridisk kyndig rettsmedlem, sammen med de foreslåtte endringene gi økt effektivitet i ankebehandlingen. Det vil derfor gi Trygderetten kapasitet til å håndtere en økt belastning innenfor gjeldende rammer på kort sikt. Saksinngangen for Trygderetten vil variere og er avhengig av Arbeids- og velferdsetatens prioriteringer og restansearbeid. Å si noe om de økonomiske og administrative konsekvensene for Trygderetten på lang sikt, er derfor vanskelig på nåværende tidspunkt.

Samlet sett antas det at forslagene vil gi en noe økt økonomisk og administrativ byrde for Trygderetten, mens det for Arbeids- og velferdsetaten vil bety en moderat besparelse.

15 Økonomiske og administrative konsekvenser for del III

Det vil være noen økonomiske virkninger av lovforslagene. Dette gjelder blant annet forslaget om at Trygderetten kan tilkjenne sakskostnader dersom saken heves eller avvises fordi ankemotparten har omgjort sitt vedtak til gunst for den ankende part. I løpet av et år er det antatt at det er et begrenset antall saker der dette er aktuelt sett opp mot antallet av Trygderettens kjennelser som ligger på over fire tusen per år. Ved forslaget om direkte anke vil antall saker hvor dette er tilfelle øke. Arbeids- og velferdsetaten omgjør rundt 300 til 400 ankesaker per år som etter gjeldende rett ikke oversendes til Trygderetten. Ved forslaget om direkte anke vil antakelig en del av disse sakene komme til Trygderetten, og den ankende parten vil i noen av disse sakene kunne få tilkjent sakskostnader i henhold til endringen som nå foreslås. I saker for Trygderetten er det rundt 50 til 60 prosent som benytter prosessfullmektig, slik at en eventuell dekning av sakskostnader kun vil være aktuelt i disse sakene.

Det vil være en viss økonomisk besparelse dersom Trygderetten får en hjemmel til å sende meldinger i ordinær post med mottakskvittering, da det antas at dette vil redusere antallet rekommanderte sendinger. Det er imidlertid usikkert hvilken besparelse dette vil gi, da dette avhenger av hvor stor andel av mottaksmeldingene som faktisk sendes i retur.

Forslaget om at departementet skal godkjenne og registrere sidegjøremål, vil føre til noe administrativt arbeid i departementet og Trygderetten. Forslaget om at retten kan sende melding om kjennelser med videre i ordinær post med mottakskvittering, kan effektivisere arbeidet med utsendelse av slike meldinger noe. Etter departementets vurdering har ikke de andre forslagene administrative konsekvenser av betydning.

DEL V: Forslag til lovendringer

Forslag til endringer i trygderettsloven

I lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten (trygderettsloven) gjøres følgende endringer:

§ 8 nytt femte ledd skal lyde:

(5) Rettsmedlemmer og rettsfullmektiger må søke departementet om godkjenning for sidegjøremål i slike tilfeller som framgår av domstolloven § 121 c. Departementet fører, i samsvar med domstolloven § 121 e, register over sidegjøremål og siste stilling før utnevnelsen eller tilsetningen som rettsmedlem eller rettsfullmektig. Et rettsmedlem eller en rettsfullmektig skal melde fra om sidegjøremål snarest mulig, og senest innen en måned etter at rettsmedlemmet eller rettsfullmektigen påtok seg sidegjøremålet. Enhver har rett til å gjøre seg kjent med opplysningene i registeret. Departementet bestemmer hvordan opplysninger skal gjøres tilgjengelige for den som ber om det.

§ 9 skal lyde:

§ 9 Ankefrist

(1) Fristen for anke til Trygderetten er seks uker fra det tidspunkt skriftlig underretning om vedtaket og om ankeadgang og ankefrist er kommet fram til vedkommende.

(2) Har en part krevd å få oppgitt begrunnelsen for vedtaket etter forvaltningsloven § 24 andre ledd, avbrytes ankefristen. Ny ankefrist tar til å løpe fra det tidspunkt meddelelse om begrunnelsen er kommet fram til vedkommende.

(3) *Trygderetten kan* i særlige tilfeller forlenge ankefristen.

(4) Trygderetten kan se bort fra at ankefristen er oversittet når særlige grunner taler for det.

§ 10 første ledd skal lyde:

(1) For at en anke skal være framsatt i tide, er det tilstrekkelig at ankeerklæringen før utløpet av fristen

- a. er avgitt til *tilbyder av posttjenester* i Norge som skal sørge for å få sendingen fram til mottaker, eller
- b. at den er kommet fram til den elektroniske adressen som i det påankede vedtaket er oppgitt for mottak av elektronisk anke.

§ 11 skal lyde:

§ 11 Ankeerklæringen og hvem som skal motta den

(1) *Sak innenfor Trygderettens saklige virkeområde fremsettes ved anke til Trygderetten.*

(2) Anken kan settes fram skriftlig eller muntlig. Ved muntlig anke skal *Trygderetten* sørge for å sette opp anken skriftlig og underskrive den sammen med den ankende part.

(3) Erklæringen om anke må være underskrevet og nevne:

- a) at den er en anke til Trygderetten,
- b) navn, fødselsdag og fødselsår samt adresse til den ankende part,
- c) det vedtak som påankes,
- d) den endring i vedtaket som kreves, og så vidt mulig de nærmere omstendigheter som anføres til støtte for anken,
- e) erklæringer og andre bevis som påberopes,
- f) bilag som følger anken.

(4) *Administrator* skal vurdere om vilkårene for å behandle saken er oppfylt. Hvis en skriftlig anke er ufullstendig eller uklar, skal den ankende part gjøres oppmerksom på eventuelle mangler ved anken eller andre forhold som kan ha betydning i saken, og gis en frist for å rette opp eller supplere anken.

§ 13 skal lyde:

§ 13 *Pålegg om tilsva*r

(1) *Trygderetten* gir den institusjon som har truffet vedtaket, i loven her kalt *ankemotparten*, pålegg om å inngi tilsva>r. *Trygderetten* skal sette en frist for å inngi tilsvaret, som normalt bør være fire uker.

(2) *Tilsvaret* skal angi

- a. om det fremsatte krav godtas eller bestrides,
- b. om det er innsigelser mot at retten behandler saken,
- c. ankemotpartens påstand, som angir det resultat som kreves,
- d. den faktiske og rettslige begrunnelse for ankemotpartens påstand,
- e. de bevis som ankemotparten ønsker å føre, og
- f. ankemotpartens syn på den videre behandling av saken, herunder behovet for muntlig bevisførsel.

(3) Sammen med tilsvaret skal ankemotparten fremlegge alle dokumenter av betydning for saken.

(4) *Trygderetten* skal sende tilsvaret med bilag til den ankende part, som gis en frist for å komme med merknader til tilsvaret, se § 13 a tredje punktum. Den ankende part sender eventuelle merknader direkte til *Trygderetten*, så vidt mulig med kopi til ankemotparten.

(5) Bestemmelsene i § 31 første ledd første og tredje punktum og § 31 andre ledd gjelder tilsvarende for meldinger til den ankende part etter fjerde ledd.

§ 13 a skal lyde:

§ 13 a *Aktiv saksstyring*

Administrator har ansvaret for saksstyringen og sakens framdrift. Avgjørelser om saksbehandlingen og om saken skal avvises eller heves, skal treffes så tidlig som mulig under saksforberedelsen. *Administrator* kan sette frister for prosesshandlinger og treffe

avgjørelser som er nødvendige for behandlingen av saken. *Domstolloven § 140, § 149 og § 151 gjelder tilsvarende for frister Trygderetten har fastsatt.*

Ny § 13 b skal lyde:

§ 13 b *Veiledningsplikt*

(1) Retten skal gi partene slik veiledning om regler og rutiner for saksbehandlingen og andre formelle forhold som er nødvendig for at de kan ivareta sine interesser i saken.

(2) Har en prosesshandling mangler som kan avhjelpest, setter retten frist for retting og gir nødvendig veiledning med opplysning om følgene av at retting ikke foretas.

§ 21 fjerde ledd skal lyde:

(4) Andre kjennelser skal begrunnes som dommer. Det kan i begrunnelsen siteres fra tidligere vedtak eller *ankemotpartens tilsvarende*.

§ 22 første ledd skal lyde:

(1) Kjennelse skal avsies snarest mulig og *senest innen seks måneder etter at Trygderetten mottok anken. Når særlige grunner gjør det nødvendig, kan avsigelsen skje senere. Hvis fristen overskrides, skal årsaken oppgis i avgjørelsen.*

§ 28 første ledd skal lyde:

(1) Den ankende part setter fram begjæring om gjenopptak for *Trygderetten*. Retten tar stilling til begjæringen etter at *ankemotparten er gitt anledning til å uttale seg.*

§ 29 skal lyde:

§ 29 Sakskostnader

(1) Hvis Trygderettens kjennelse er til gunst for den ankende part, skal retten pålegge ankemotparten helt eller delvis å erstatte de nødvendige kostnader som saken har medført for den ankende part. *Trygderetten kan også helt eller delvis tilkjenne nødvendige sakskostnader til den ankende part i tilfeller der ankesaken heves ved beslutning eller anken avvises som følge av at ankemotparten har omgjort sitt vedtak.*

(2) *I tilfeller nevnt i første ledd kan Trygderetten også pålegge ankemotparten helt eller delvis å erstatte nødvendige kostnader den ankende part har hatt i forbindelse med tidligere klagebehandling av saken, og kostnader som er pådratt etter bestemmelsene i lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp.*

(2) Hvis den ankende part åpenbart uten grunn har framsatt eller opprettholdt anke, kan retten bestemme at vedkommende helt eller delvis skal bære de utgifter som anken har medført for ankemotparten og utgifter etter lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp. Sakskostnader som den ankende part pålegges, kan inndrives etter reglene for dommer.

(3) Sakskostnader tilkjennes bare når parten har krevd det. Retten tar avgjørelse om sakskostnader i den kjennelse som avslutter saken. *Salærutgifter kan ikke erstattes med mer enn kr 15 000 uten at det er inngitt kostnadsoppgave.*

(4) Rettens avgjørelser om sakskostnader kan ankes separat. Tvisteloven §§ 20-9 og 20-10 gjelder for slik anke. Ankeinstans er den lagmannsrett som er nevnt i § 26 første ledd i loven her. Ankefristen er én måned fra den dag vedkommende mottok underretning om avgjørelsen. *Anken settes frem for Trygderetten som forkynner anken for ankemotparten og setter frist for tilsvarende. Fristen bør normalt være fire uker. Etter at tilsvarende har innkommet eller tilsvarende fristen har løpt ut, sendes anken med et kort oversendelsesbrev og eventuelle ytterligere dokumenter omgående til lagmannsretten.*

§ 31 skal lyde:

§ 31 Melding om kjennelse mv.

(1) *Trygderettens melding til den ankende part om rettens kjennelse og beslutning som hever en sak som bortfaller uten realitetsavgjørelse, kan enten gis ved bruk av en elektronisk løsning som gir notoritet for at dokumentet er mottatt av rette vedkommende, ved vanlig brev med mottakskvittering eller ved rekommandert sending. Andre meldinger gis på den måten retten finner hensiktsmessig. Trygderettens meldinger kan gis ved bruk av elektroniske løsninger.*

(2) Meldingen anses for mottatt to uker etter innlevering til *tilbyder av posttjenester*, hvis ikke vedkommende har fått brevet tidligere. Ved bruk av elektronisk kommunikasjon anses melding kommet fram ved avsendelse til riktig elektronisk postadresse.

(3) Hvis den ankende part ikke har bopel i riket, kan retten om nødvendig gjennom melding som nevnt i første ledd, pålegge vedkommende innen en fastsatt frist å oppgi en person som er bosatt i Norge som kan motta meldingen. Forpliktelsen varer til saken er avgjort. Etterkommer vedkommende ikke en slik anmodning, sendes meldingen til vedkommendes sist kjente adresse.

(4) Kreves det med hjemmel i denne lov underskrift på dokumenter som skal kommuniseres elektronisk, er elektronisk signering likestilt med underskrift når den tekniske løsningen som benyttes sikrer notoritet for signaturen. Det samme gjelder der det med hjemmel i denne lov kreves underskrift på rettens skriftlige avgjørelser.

§ 34 nytt tredje ledd skal lyde:

(3) Taushetsplikten er ikke til hinder for at Trygderetten deler opplysninger med andre så langt det er nødvendig for å unngå fare for liv eller helse.

Forslag til endringer i folketrygdloven

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) skal § 21-12 lyde:

§ 21-12 Klage i trygdesaker

Vedtak etter folketrygdloven kan påklages til nærmeste overordnede organ eller til det organ som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer. Vedtak etter kapittel 5 kan

påklages til Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten. Etter at denne klageadgangen er benyttet, kan klageinstansens vedtak, også vedtak om å avvise en klage, ankes inn for Trygderetten etter reglene i lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten.

Departementet kan bestemme at visse vedtak skal kunne *bringes inn* for Trygderetten *uten at vedtaket er påklaget etter første ledd*. Overprøving av en sak skal i sin helhet skje i Trygderetten dersom hensynet til sammenhengen i saken tilsier det.

Klage settes fram skriftlig eller muntlig for den enheten som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer. *Klage over* vedtak etter kapittel 5 settes fram for det forvaltningsorgan som har truffet vedtaket, med mindre Helsedirektoratet bestemmer noe annet.

Departementet kan bestemme at visse vedtak skal unntas fra anke til Trygderetten. Slike vedtak kan påklages etter reglene i forvaltningsloven kapittel VI til nærmeste overordnede organ eller til det organ som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer eller til Nasjonalt klageorgan for helsetjenester.

Fristen for *klage er* seks uker, også i saker som nevnt i fjerde ledd.

Et vedtak etter folketrygdloven kan ikke bringes inn for de alminnelige domstolene før mulighetene til å klage og anke er nyttet fullt ut.

DEL VI: Forslag til forskriftsendringer

Forskrift om anke til Trygderetten for medlemmer av kommunale pensjonsordninger og enkelte andre ordninger

Fastsatt av Arbeids- og inkluderingsdepartementet xx. xx 2024 lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten § 2

§ 1

I medhold av trygderettsloven § 2 andre og tredje ledd bestemmes at vedtak om individuelle rettigheter og plikter i følgende ordninger skal kunne ankes inn for Trygderetten:

- a) kommunale pensjonsordninger omfattet av forsikringsvirksomhetsloven kapittel 4,
- b) pensjonsordninger for folkevalgte i kommuner og fylkeskommuner, jf. kommuneloven § 8-7,
- c) Sykehjelps- og pensjonsordningen for leger, og
- d) Sykehjelpsordningen for tannleger.

§ 2

Forskriften trer i kraft straks. Samtidig oppheves forskrifter 15. mars 1974 nr. 5 om adgang til anke til Trygderetten for medlemmer av kommunale pensjonsordninger i Kommunal Landspensjonskasse, forskrifter 6. juni 1975 nr. 9551 om ankeadgang til Trygderetten for medlemmer av Kommunal Landspensjonskasse, forskrifter 4. mars 1977 nr. 1 om anke til Trygderetten for medlemmer av kommunale og fylkeskommunale pensjonsordninger og forskrift 30. juni 2006 nr. 744 om at Arbeids- og velferdsdirektoratet skal være ankemotpart i Trygderetten i visse saker.